

ŽIVA ZAJEDNICA

D2384E **LEBENDIGE GEMEINDE** BROJ 10 (125)
LISTOPAD / OKTOBER 1991.

MITTEILUNGSBLATT
DER KROATISCHEN KATHOLISCHEN MISSIONEN
CIJENA/PREIS 1,- DM
LIST HRVATSKIH KATOLIČKIH MISIJA

U Stuttgartu je narod 14. rujna tražio obustavu rata u Hrvatskoj i međunarodno priznanje hrvatske državnosti

Foto: J. Madračević

U OVOM BROJU: • Imamo državu • „Srbi plešu – Hrvati ginu” • Od Solina do Međugorja
• Hrvati i Srbi – jučer, danas i sutra • Ratno stanje u hrvatskim kat. misijama • Sve o izbjeglicama • Raspeta Hrvatska • Ipak ih nismo naoružali • Što je srpski biskup morao zatajiti
• Četiri stoljeća hrvatske tuge • Zar su diskači grešniji od nekadašnjih seoskih sijela

RIJEČ IZDAVAČA

Dragi čitatelji, suradnici, povjerenici i svi prijatelji „Žive zajednice”,

Nakon trinaest godina od svoga početka naš list mijenja glavnoga urednika. Fra Ignacije Vugdelija je imenovan za župnika u župi Gospe od Zdravlja u Splitu. Don Živko Kustić imenovan je novima glavnim urednikom „Žive zajednice”. Obojicu poznajete. Čitali ste njihove članke, gledali ih i slušali kao propovjednike. Na nekim su mjestima, osobito u Zagrebu i Splitu, i zajedno nastupali kao pučki misionari.

Znači da ćete i iz nove ruke „Živu zajednicu” prepoznavati na njezinu i našem poznatom putu. Dok jednome govorimo „Hvala”, a drugome „Dobro nam došao”, trudit ćemo se da list, kojemu je život u imenu, bude što življi, da se u njemu što istinitije izražava i da se njime što uspješnije potiče život hrvatske katoličke zajednice u Njemačkoj. Ta naša zajednica, svi mi, u ovom povijesnom času prije svega živi u velikoj tjeskobi i radosnoj nadi radi Domovine koja je sve do sada razapeta strašnim ratom, ali se istodobno sve sigurnije nazrijeva zora prave slobode. Taj silni događaj označuje sve naše mišljenje, govorjenje i djelovanje. On će, naravno, udarati svoj blagoslovljeni pečat i na lik i na duh ovoga nešaga lista. A svi ćemo nastojati da „Živa zajednica” doista bude živa i doista naša.

fra Bernardo Dukić

UREDNIKOVA RIJEČ

Dragi čitatelji,

Ne bi valjalo da ovaj put pišem više od srdačnog pozdrava. I poziva da mi pomognete, svaki na svoj način. Najprije svi čitanjem. Onda tko pisanjem, tko savjetom, tko zamjerkom. Premda sam gotovo trideset godina novinar, ili upravo zbog toga, vrlo sam osjetljiv na promjene i uvijek se iznova moram snalaziti. Uostalom, i u svojoj propovjedničkoj praksi ni jednu dobru propovijed nisam održao a da me prije nje nije spodala silna trema, strahopoštovanje pred Bogom i pred narodom. Jer, ako Bog ne pomogne, a narod ne prihvati – uzalud je i članak i propovijed. A svaki je korak novost. Zato bih htio, kako narod kaže, prije skočiti nego reći

Fra Ignacija mnogi neće zaboraviti

hop. Drugim riječima: čitajte, sudite, pomozite.

Ovaj broj „Žive zajednice” je samo malo više u boji, donekle šareniji i napetiji. Jer – takav je naš povijesni trenutak. Unutrašnji raspored štiva je i po rubrikama onakav kakvim ga je ustali fra Ignacije tijekom godina ustrajnog djelovanja. Potrebne promjene u skladu s potrebama vremena moraju biti prije svega plod vaših primjedbi, želja i savjeta. Pišite. I ne vrijedjate se ako se vaš dopis ne pojavi u listu. I ono što ne mogu objaviti, čak ono što me u prvi mah uvrijedi i uznemiri, i te kako djeluje na buduće lice časopisa! Iz uredništva ćemo nastojati svakome odgovoriti.

Sjećajući se Isusovih riječi „Drugi su se trudili, a vi ste ušli u plod njihova truda” (Iv 4,38), dugujem zahvalnost fra Ignaciju i osjećam odgovornost prema njegovu djelu koje sam pozvan nastaviti. Želim mu, zajedno sa svima vama, mnogo Božje pomoći i uspjeha na novom poslu u ranjenoj ali sve ponosnijoj domovini.

I – da se odmah počnem ispričavati – u ovaj broj zbog kratkih rokova u tiskanju nismo mogli uvrstiti sve što smo primili. Ne tvrdim ni da je ono što je uvršteno vrednije od onoga što je odgođeno. Dopusnite da se snađem u novom poslu. I neumorno šaljem što više vijesti o svemu značajnijem što se događa u našim misijama. Naravno, uvijek je bolje s dobrom fotografijom. Od vijesti od darovima za pomoć ugroženoj Hrvatskoj uvrstili smo gotovo sve što smo primili. Od novčanih darova imali smo podatke samo o onima koji su darovali preko konta Nddušobrižničkog ureda. Šaljite nam što točnije podatke o svim darovateljima. Nastojat ćemo ih objaviti u narednim brojevima.

Imamo državu

Republika Hrvatska je od 8. listopada 1991. god. neovisna država. Jugoslavija više ne postoji. Državljeni republike Hrvatske ne vežu više jugoslavenski zakoni. Dosadašnje jugoslavenske putovnice i dinare hrvatski državljani upotrebljavaju dok ih hrvatsku država neće upotrebljavati mjesto vlastitih putovnica i vlastita novca. Nema više nikakva razloga ni opravdanja da naši ljudi govore kako su iz Jugoslavije. Republika Hrvatska je neovisna po ozakonjenoj volji naroda. Ona postoji i prije nego što je druge države priznaju. Hrvati koji nisu državljani Republike Hrvatske ipak imaju u njoj matičnu državu svoga naroda koja je i njihov zajednički dom i koja se po svom Ustavu svuda po svijetu mora skrbiti za njihova prava. To je sasvim nova situacija za sve nas u domovini i inozemstvu. To svi moraju znati i s time računati. Teški rat koji se vodi u Hrvatskoj traži još mnogo žrtava ali ne može dovesti u pitanje hrvatsku državnost. U povijesti nema povratka.

Kao vjernici moramo se radovati što se država uređuje po slobodno izraženoj volji naroda. Stara mudrost kaže da je glas naroda glas Božji – „Vox populi, vox Dei”. Kad se tako u volji naroda izrazi volja Božja, ona obvezuje i vjerničku savjest i crkvenu zajednicu. Crkva je dužna služiti naroda i za dobro njegove zakonite države. Ona ne služi nikojoj stranci, nego se zauzima za slobodu u kojoj građani slobodno izabiru stranke i za pravednost u kojoj je svaka, dužna služiti narodnom dobru.

I ovaj broj dolazi nešto kasnije – u drugoj polovici mjeseca. Moramo stisnuti rokove, makar i ne bilo sve uređeno kako bismo željeli, samo da uskoro mješecnik bude dolazio u vaše ruke na početku tekućega mjeseca.

Preporučam se vašoj strpljivosti, razumijevanju i povjerenju.

don Ante Živko Kustić

OKOM VJERE DUBLJE I DALJE

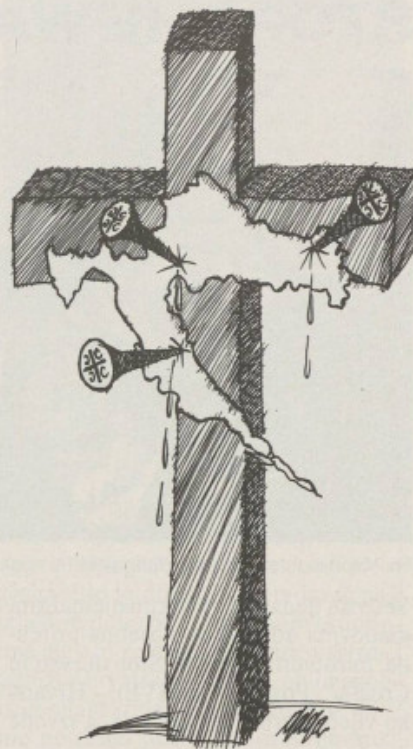
RASPETA HRVATSKA

Dok slušamo hvalospjeve ujedinjene njemačke nacije, srce nam tuži nad sudbinom vlastite. Veličanje darovanog zajedništva mijša se s nesrećom hrvatskoga naroda koji se našao na sudbonosnom raskrižju. Istjeran na puškomet pomahnitih osvajača, hrvatski narod proživljava svoj teški hod prema slobodi. Nije to hod umornog i kukavičkog naroda, nego dostojanstveno svjedočanstvo duhovne snage isklesane krvlju mučenika koji padaju za konačnu slobodu.

Teško je u ovim danima rata ostati nepristran, hladan i sačuvati osjećaj pripadnosti ljudskoj vrsti. Negdje duboko u nama krije se nešto podmuklo, osvetničko, divlje. Tko to u ovim danima nevolje nije pomišljao na osvetnički pohod? I zar se u nama nije budio žar domoljublja u neviđenim oblicima? Sve nas to razdire i muči do točke htijenja na kojoj sumnjamo. I upravo ta sumnja može postati trenutak dara i radosti spoznanja vlastite ograničenosti i vlastite nemoći. Ta spoznaja o vlastitoj nemoći otvara prostor obnovi narodnog bića koje je ranjeno. U sudbonosnom trenutku, a to je sada, ostaje utjeha vjere i nade u Božju moć. Da bi se došlo do te spoznaje potrebno je priznanje o osobnoj slabosti.

Duga bi bila tema o odgovornom domoljublju koje se uvijek uklapa i u vid kršćanskog poimanja svijeta i u njemu sudbine vlastitog naroda. Dok se nemilo ruši hrvatsko biće, njegova povijest i njegov ponos, europski narodi šute, zatvaraju oči pred našom sudbinom. Ponavljaju da su bogati i da im ništa ne manjka. A upravo su i sami sirotinja vrijedni sažaljenja, slijepci i goli, jer im se srce usalilo u zaboravu i vlastite propasti. Nije lako razmišljati dok padaju smrtni tereti, krv se proljeva i smrt se sije. Radi budućnosti i svjedočanstva priznajmo da nismo dovoljno slušali glas koji nam je nudio odgovor: „Savjetujem ti da od mene kupiš u vatri žeženog zlata, da se obogatiš, i da se obučeš u bijele haljine, i da sakriješ svoju sramotnu golotinju, zatim pomasti da pomažeš svoje oči da bi vidio“ (Otk. 3,17).

Nije potrebno biti veliki znalac koji čita povijest i znakove vremena da bi se utvrdilo kako i iseljeni hrvatski dio pučanstva snosi odgovornost za ono što se sada događa na prostorima hrvatske zemlje. Dugo je hrvatski svećenik molio i karao, okupljao i učio, prečesto ostajao sam kao Mojsije na Horebu slušajući upute Božje. A narod? Taj isti narod koji sada

Ali sutradan, u osvit zore, Bog zapovjedi crvu da podgrize bršljan, i on usahnu. Kad je ogranulo sunce, poslao Bog vruć istočni vjetar; sunce je palilo glavu Joninu, te je sasvim klonuo. Poželje umrijeti i reče: Bolje mi je umrijeti nego živjeti.
Jona 4.7-8

kuka i plače nad sudbinom. Nije vrijeme prozivanja, nego vrijeme sloge. Ne možemo ipak prijeći preko činjenice da i sada jedan dio iseljenog hrvatskog puka vodi neku svoju čudnu politiku – politiku svršenog čina. Tako je – što ja mogu? Upravo je sada trenutak da pokažemo svoju zrelost, svoju spremnost na sveukupnu preobrazbu. I sada bi se trebali aktivirati oni koji su godinama bili kočničari i rušitelji naših hrvatskih zajednica, oni koji su se prodavali za zdjelicu leće. Hrvatski narod zna njihova imena.

A onom velikom dijelu spremnih i odvažnih svanut će dan slobode i radosti kako veli Psalmist: „Oko je Gospodnje nad onima koji ga se boje, nad onima koji se uzdaju u milost njegovu: da im od smrti život spasi, da ih hrani u danima gladi.“ (Ps 33,18d.)
Stjepan Maleš

Lijevo: sadašnje državne granice Republike Hrvatske i Republike Bosne i Hercegovine. Desno: Što bi od Hrvatske ostalo kad bi se ostvarili planovi velikosrpskih zavojevača.

HRVATSKI MIROTVORNI KONCERTI PO NJEMAČKOJ I PO SVIJETU

STOP THE WAR IN CROATIA

Fra Marinko s umjetnicima u Stuttgartu 14. rujna

Već više tjedana po velikim njemačkim gradovima održava se posebna priredba, mirotni koncert „Stop the war in Croatia”. Priređuje ga HVEP – Hrvatsko vijeće europskog pokreta, a izvode

ga s poznatim pjevačem Tomislavom Ivčićem više istaknutih pjevača. Glavni sadržaj i poticaj tih priredbi je pjesma pod gornjim naslovom koju je Tomislav Ivčić ispjevao i skladao u času vrhuns-

kog nadahnuća bolju zbog ratnih strahota u Hrvatskoj i nadom da svjetska javnost to može shvatiti i pomoći. Zaklinjući svijet da učini sve što može za obustavu toga rata, pjevač se poziva na Boga, na djecu, na živote, upozorava na umjetničke i druge kulturne vrijednosti i nevine ljudske živote što ih rat uništava, poziva Europu da Hrvatsku prepozna kao svoju i da ju primi u svoje kolo. Pjeva na engleskom, ali tako kratko i jasno da razumiju ljudi svih jezika i kultura. Uz njega su na koncertima po Njemačkoj – 14. rujna u Stuttgartu, 28. rujna u Frankfurtu, 29. rujna u Kölnu... – nastupali Krunoslav Cigoj, Vera Svoboda, Paula Crljenko i Đelo Jusić mlađi te različite folklorne i pjevačke skupine.

Okupljene su pozdravljali njemački i hrvatski političari mirotni, mjesni naši misionari i predstavnici HVEPA. Završni najveći takav koncert bit će uskoro u Münchenu, da nakon prolaza i kroz druge zemlje ta svjetska turneja završi u New Yorku.

- ak -

Piše Mato Kljajić

Ratno stanje u hrvatskim katoličkim misijama

Da je svaki rat strašan, znali smo. Da je vojska bezobzirna, također smo znali. Da nas mnogi Srbi ne vole, i to smo znali. Da nas pak toliko mrze – to nismo očekivali.

Ipak nas ovaj krvoločni rat s tolikom njihovom mržnjom nije smio iznenaditi. Ta zar nas nisu proglasili genocidnima? Ako su uvjereni da smo takvi, čine ono što smatraju potrebnim. Stoga o poginulim hrvatskim borcima srpske novine pišu kao o „ubijenim ustašama”, a srpske majke plješću tenkovima koji idu na Hrvatsku.

U ratu je cio hrvatski narod. U ratnom su stoga stanju i sve hrvatske katoličke misije izvan domovine, posebno ove koje su joj bliže, u Europi. Ljudi od nas očekuju odgovore i savjete. Kad su stizale strašne vijesti – njemačka obavijestna sredstva često su ih nekritički preuzimala od Tanjuga – jedna je naša Bosanka na telefonu proplakala: „Joj, fra Mato, hoće li Hrvatska popasti?”

U doba rata u zaljevu Nijemci su ponegdje bili uveli i psihološku službu, radi psihičkih napetosti koje su bile djelomično i napuhane protuameričkim stavovima. I naše je u ovo doba

tješiti narod kao što su to franjevci – ujac – radili tijekom stoljeća turske vladavine.

Služba Božja u ratno doba

Kad znamo da je naš vjernik dušom u domovini koja ratuje, i služba Božja mora s time računati. Ona mora tješiti, hrabriti, podupirati narod. Ne samo propovijed, nego i ulazna pjesma i pozdrav – posebno pozdrav protjeranima iz domovine – poljubac mira i pričest mogu biti nadahnuti onim što ljude upravo muči i zanima. Ako se Hrvati upravo osjećaju kao raspeti Isus, ako nam se kao i njemu čini da nas je i Bog zaboravio – zašto da i to iskreno ne izrazimo gorkim i pouzdanim molitvenim jaukom?

Osim nedjeljnje mise valjalo bi uvoditi i druga molitvena okupljanja, osobito zajedničko moljenje Gospine krunice.

Dobrotvornost

Ratno raspoloženje okuplja na mise veći broj vjernika. Molitva je također borba protiv rata i mržnje, lijek protiv potištenosti i nasrtljivosti. No molitva također mora potaknuti na djelovanje – na dobrotvornost u korist ugroženoga naroda i na javno zauzimanje za njego-

va prava. U djelatnosti prikupljanja novca, lijekova, hrane, odjeće i drugih potrepština treba uključiti što više ljudi. Neka im i to bude prilika da se dokažu i pokažu.

Informacije

Slušajući vijesti, naši su ljudi napeti. Ponešto i krivo shvate. Treba im omogućiti prave informacije, priređivati i opširnije izvještajne razgovore o stanju u domovini i o svemu što se ovdje poduzima njoj u korist. Važno je da se takvi susreti ne pretvore u jadikovke, samooptuživanja ili optuživanja drugih, nego da otvaraju perspektive. Moguće je koristiti mjesni radio i novine, crkvene novine te crkvene i svjetovne sastanke na kojima je moguće dijeliti odgovarajuće letke. Važno je također angažirati ugledne osobe. Šireći istinu o Hrvatskoj budimo u našim ljudima zdravi ponos. Primjećujemo da to sa zanimanjem čita i sluša i „druga generacija”, oni koje smo možda već otpisali.

Blagoslovi

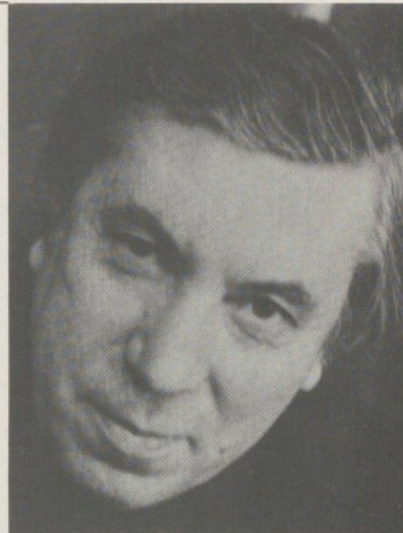
Uz tolika i strašna zla ratno stanje donosi i stanovite blagoslove. Ljudi na jednom pokazuju neslućenu plemenitost, požrtvornost, slogu i hrabrost. Iz

U spomen **Prof. dr. Josip Turčinović**

Prošle godine u ovom mjesecu - 3. listopada 1990. - preminuo je jedan od najistaknutijih djelatnika poslijeratne obnove hrvatskoga katolištva, prof. dr. Josip Turčinović. Rođen u Istri u Sv. Petru u Šumi 3. rujna 1933, tijekom školovanja sakupio je teška i bogata ratna i poslijeratna iskustva onoga vremena. Nadahnut ljubavlju za Crkvu i domovinu, trajno je proročki probijao putove novih mogućnosti. Nije znao štedjeti svoje snage. Radije je podnosio da bude oklevetan i ponižen, nego da odustane od pothvata za koji je bio siguran da istinski pridonose rastu vjere i čovječnosti. Prepoznajući u duhu i usmjerenjima Drugog vatikanskog koncila ostvarenje potreba i težnji Crkve u Hrvata u naše prijelomno doba, sve svoje snage posvetio je koncilskoj obnovi. Kao profesor na Katoličkom bogoslovnom fakultetu u Zagrebu odgojio je naraštaje naših svećenika i drugih crkvenih djelatnika. S dr. Tomislavom Šagi Bunićem i dr. Vjekoslavom Bajsicem utemeljio je izdavačku kuću „Kršćanska sadašnjost” koja je, probivši se kroz vi-

šestruke porođajne bolove i krize rasta, postala najznačajnijom takvom kućom u donedavno komunističkom dijelu svijeta i jednom od najznačajnijih u Europi. Bio je neumorni promicatelj ekumenizma - upoznavanja, razumijevanja i zbližavanja osobito katoličkih i pravoslavnih kršćana. Također se ubrojio među one naše crkvene ljude koji su se najneumornije i najvještije hrvali s predugo vladajućom komunističkom diktaturom. Doživio je kraj te diktature i, nažalost, teško pogrošanje ekumenskih odnosa na našem tlu. Skrhan naglom i teškom bolešću, umro je doista prerano. Poznavaoči kažu da ga u mnogobrojnim crkvenim poslovima koje je obavljao ne može zamijeniti ni pet stručnjaka. No, također je rečeno da mu je Bog dopustio umrijeti zajedno s tako osobujnim razdobljem našeg crkvenog i narodnog života, koje je za svu povijest neizbrisivo označio svojim djelom.

Dr. Josip Turčinović je u višegodišnjoj suradnji s Ravnateljstvom hrvatske inozemne pastve i našim Hrvatskim naddušobrižničkim uredom mnogo učinio za rast kršćanske i cjelokupne narodne kulture među Hrvatima izvan

domovine. Njegovom zaslugom objavljene su brojne knjige potrebne za očuvanje hrvatskog i katoličkog identiteta, osobito značajni vjeronaučni priručnici. Bio je dragocjeni predavač na različitim duhovnim i stručnim skupovima djelatnika naše inozemne pastve. Različite hrvatske priredbe uz ovogodišnji sajam knjiga u Frankfurtu ove godine po drugi put bolno doživljavaju njegov nenadoknadiivi izostanak.

Živko Kustić

ovoga ćemo rata izići osiromašeni za mnoge poginule, za porušene tvornice i spomenike kulture, ali također obogaćeni čovječnošću, plemenitošću, neprocjenjivim iskustvom. Poput ruskog pisca Solženjicina koji je u Sibiru proveo trinaest godina moći ćemo reći: „Blažen budi, zatvore, u tebi se školovala moja duša.

Moj župljanin došao u srijedu popodne s posla, sjeo u auto s prikolicom punom lijekova i krenuo za Zagreb, sretno predao lijekove koji će otići za Vukovar, u Interkontinentalu prispio na tiskovnu konferenciju s braniteljima Vukovara, u petak prije podne krenuo nazad za Aachen, stigao iza ponoći, ujutro podranio i kaže mi: „Očistio sam svoju dušu.”

Onda ulazi mlada žena i veli: „Došla sam nešto dati za našu Hrvatsku.” Znam da nema puno. Da pomaže i rodbini u domovini. Ipak daje 1000 maraka.

Rat nas je, eto, natjerao da pokažemo i plemenite sposobnosti koje kao da su bile uspavane. Izaći ćemo iz njega kao pobjednici - osiromašeni ali i obogaćeni.

Ranjena zemljo moja

Rastali smo se ne baš davno, domovino moja lijepa.
Ni slutila tada nisam koliko im je mržnja slijepa.

Otišla sam da se opet tebi vratim,
a sada što se u tebi zbiva
ne mogu nikako da shvatim.

O Bože dobri i jaki, ove dane skрати,
ponizno te molim, ne dopusti
da se toliko muče moji Hrvati.

Gle oni tebi smjerno se mole i pale ti svijeće
u nadi da nas tvoja ljubav napustiti neće.

Čuvaj Bože hrabre momke naše,
ne daj da se krv tolika lije,
ne daj đavlu da na nas toliku mržnju sije.

Duboko ranjena zemljo si moja,
sve živo tvoje dušmanin nemilo sijeće,
ali još ima Hrvata da rane tvoje lijeće.

Molim Boga za te i za tvoju sreću.
Vratit ću ti se, u tuđini ostati neću.
Svu ljubav svoju i sinove darivam svoje
da na braniku tvome junački stoje.

Ana Vučak, Melbourne, Australija

Hrvati i Srbi – jučer, danas i sutra

Dr. PAVAO ŽIVKOVIĆ, povijesničar i redoviti profesor na Filozofskom fakultetu u Zadru, godinama istražuje srednjovjekovnu povijest na području sadašnjih republika Hrvatske i Bosne i Hercegovine. Rođen u Orašnju kod Županje god. 1944., školovao se u Županji, Novom Sadu i Beogradu, gdje je god. 1978. doktorirao. Objavio je više knjiga i preko stotine stručnih znanstvenih radova u domovini i inozemstvu. U Zadru predaje od god. 1985. Krajem rujna ove godine u više njemačkih gradova održao je predavanja o povijesnim stradanjima hrvatskoga pučanstva. U Frankfurtu je tom prilikom za „Živu zajednicu s njim razgovarala naša suradnica Nadica Markovica.

Žz: Koji su, po Vašem mišljenju korijeni rata što upravo bijesni u Hrvatskoj?

Dr. Pavao Živković: Treba ih tražiti u bližoj i daljnjoj prošlosti kako hrvatskoga tako i srpskoga naroda, njihova susretanja i suživota na područjima sadašnje Republike Hrvatske, Republike Bosne i Hercegovine, čak AP Vojvodine. Bila su to stoljećima granična područja velikih imperija: otomanskog i habsburškog. Na tim se područjima susretalo i sukobljavalo kršćanstvo s islamom. Stoljećima su Srbi i Hrvati živjeli odvojeno – te nije ni bilo prilike za sukobe. Kad su u 15. stoljeću Turci osvojili Bosnu a zatim i Hercegovinu, došlo je do priliva pravoslavnih u te krajeve. Bilo je stanovitih napetosti osobito zbog toga što je turska vlast redovito bila manje sklona katolicima gledajući u njima saveznike Austrougarske i Vatikana. No do sukobljavanja koji se mogu smatrati izravnijim korjenima sadašnjega rata dolazi od kraja 17. stoljeća. U to doba mnogi pravoslavni iz turskog carstva bježe u kršćansku državu, baš na područje sadašnje SR Hrvatske i AP Vojvodine. God. 1690. događa se poznata velika seoba Srba na čelu s pećkim patrijarhom Arsenijem Čarnojevićem. Od tada se osobito u Vojvodini i Slavoniji uspostavlja sve čvršća organizacija pravoslavne Crkve s patrijarhom, epis-

kopima, svećenicima i manastirima – a sve pod zaštitom carske vlasti iz Beča. Došljaci se naime stavljaju carskoj vlasti na raspolaganje kao vojnici, graničari za obranu granice prema Turskoj, a carska im vlast za to osigurava stanovite povlastice. U prvom redu: oni ne postaju kmetovi, što znači da ne dolaze u ovisnost od feudalnih gospodara, nego su slobodnjaci. Zatim: videći da ih njihovi episkopi, popovi i kaluđeri čvrsto drže na okupu, carska vlast daje sve veće privilegije toj pravoslavnoj Crkvi stoga ona uspijeva svoj pravoslavni narod čuvati od miješanja s katolicima, od zapadnjačkih utjecaja – u starim običajima i navikama koje su donijeli iz prijašnje postojbine. Obdareno i osigurano takvim povlasticama to doseljeno pravoslavno pučanstvo u novim se krajevima sve više učvršćuje i više ili manje potiskuje hrvatske katoličke starije stanovnike. Uslijed straha od turskoga nasilja u pograničnim krajevima a nezaštićeno od vlastite države hrvatsko pučanstvo toga doba dijelom seli na sjever i na zapad. Otud sve do danas velike skupine Hrvata u Austriji i Mađarskoj, čak u Rumunjskoj i Italiji. Odnosi su se tako razvijali da su se Hrvati na vlastitom tlu osjećali sve ugroženijima te su sve više odlazili u tuđinu. Poslije, između dva rata, u novoj kraljevini kojoj je Beograd postao prijestolnicom pra-

voslavni u spomenutim krajevima su osobito zaslugom Srpske Pravoslavne Crkve svi utvrđeni u srpskoj nacionalnoj svijesti, državu smatrali svojom i ona se na njih oslanja. Suprotnosti se utvrđuju i produbljuju u istom smjeru i nakon drugog svjetskog rata...

Žz: U svjetskoj javnosti i sredstvima javnog priopćivanja rat što se vodi u Hrvatskoj većinom se shvaća kao nacionalni ili etnički konflikt, kao sukob različitih narodnosti. Ne bi li više trebalo govoriti o borbi za očuvanje povlastica, moći i vlasti? Da li i o sukobu ideologija?

P.Ž.: Uzroci sukoba uvijek se nalaze u suprotstavljenim interesima. U ovom slučaju sukobljavaju se skupine različitih narodnosti te se može govoriti o nacionalnim konfliktima, no ne sukobljavaju se zato što se drugačije zovu ili što su drugačijeg podrijetla, nego zato da sačuvaju ili da osvoje stanovita materijalna i kulturna dobra. Ako već govorimo o nacionalnom sukobu nije riječ samo o sukobu Hrvata i Srba. Jer Srbi se sukobljavaju također sa Slovencima, Albancima, Muslimanima da se na kraju taj sukob vjerojatno prenese i na Makedonce. U kojoj se mjeri može govoriti o sukobu ideologija? I ideologije su u ovom slučaju opravdanja i pokrića određenih interesa. No, ukoliko Srbi

sve dosad zagovara stari društveno politički i privredni sustav – status quo socijalističkog poretka ili čak onog boljševičkog – a druge republike traže demokraciju i tržišnu privredu, zacijelo je riječ i o sukobu ideologija.

Žz: Mislite li da je bilo moguće izbjeći ili spriječiti nedavni rat u Sloveniji, a naročito ovaj sadašnji u Hrvatskoj?

P.Ž.: Svaki se sukob načelno može izbjeći ako su suprostavljene strane spremne ublažiti svoje zahtjeve, ako mogu uzajamno popuštati, prihvaćati rješenja ponešto drugačija od već zacrtanih. Drugim riječima: ovaj se rat mogao izbjeći jedino snošljivošću, tolerancijom jedne i druge strane. No, teško je o tome govoriti, dok jedni traže demokraciju, otvaranje granica i tržišnu privredu osobito u sklopu Europe, a drugi ponovno uvođenje bivšega sustava čak onog najkrućeg boljševičkog, tako da se čak u vojsci obnavlja komunistička stranka...

Žz: Vidite li opasnost da se ovaj rat proširi na Bosnu i Hercegovinu?

P.Ž.: Ne samo da opasnost postoji nego je to plamen koji se širi kao lepeza. Započeo je taj rat u Sloveniji, prenio se na Hrvatsku, prenosi se u BiH, budi se na Kosovu i Sandžaku a završit će – koliko ja kao povijesničar vidim – na Makedoniji. Europa i svijet morali bi se uključiti u rješavanje toga sukoba prije nego što taj balkanski prostor postane poput Libanona. Prenese li se rat u BiH imat će dalekosežne posljedice, napose u Makedoniji gdje više ne bi mogao ostati samo u okvirima bivše Jugoslavije. Grčka i Bugarska postavile bi pitanje promjene granica. Albanija to na svoj način već čini, makar i pod plaštem referenduma. Sve u svemu, krizu na području bivše Jugoslavije treba internacionalizirati i onda riješiti mirnim dogovorom koji će jamčiti svim nacionalnim skupinama gdje god one živjele sva prava s odgovarajućim autonomijama. Rat i mržnja sigurno ne vode do rješenja.

Žz: Držite li da Organizacija ujedinjenih naroda i Europska zajednica mogu djelotvorno pridonijeti svršetku ovoga rata?

P.Ž.: Oni se moraju jače angažirati. Jugoslavija je umjetna tvorevina godine 1918. Ona je mogla trajati dulje ili kraće vrijeme, ali raspad joj je neizbježan. U tu umjetnu tvorevinu silom je ugurano

previše različitih tradicija, interesa i utjecaja. I Srbi i Albanci i Hrvati i drugi svaki sa svoje strane mogu dokazivati da su u ovom ili onom kraju već prije živjeli, da im je ondje – npr. Hrvatima u Kninu a Srbima na Kosovu – bilo srce njihove srednjovjekovne države, da su negdje sada u velikoj većini ili da je do te većine došlo u novije doba stanovitim pritiscima i naseljima. S takvim povijesnim i predpovijesnim razračunavanjima, s takvim robovanjem povijesnim predajama – čemu smo vrlo skloni – suvremenog rješenja nećemo naći. Naravno uteknemo li se arbitraži EZ ili OUN moramo računati i s time da zapadnom svijetu može izgledati protuslovno što mi ovdje stremimo nekakvim odcepljenjima dok je kod njih doba ujedinjavanja. No uvjeren sam da na ovom našem području treba također dopustiti da se povijest događa, pa će nakon stanovita vremena i iskustava svi ovi narodi pronaći suvremena rješenja i razdruživanja i udruživanja. Bojim se da bez pomoći međunarodnih zajednica mi ovdje nećemo znati izaći – što bi narod rekao – iz svojih torova.

Žz: Što osobno mislite o mogućoj preobrazbi Jugoslavije?

P.Ž.: Pitanje je u prvom redu gospodarsko, a ne povijesničko. U Jugoslaviji se svih godina njezina postojanja pokretalo pitanje s uzajamnim optuživanjem tko više ulaže a tko više koristi blagodati tog navodnog jedinstva. Hrvatska i Slavonija, razvijenije zapadne republike, uvijek su smatrale da su previše ulagale a premalo dobijale. Sa srbijanske se pak strane baš u posljednje vrijeme čulo „ako ne znamo da radimo, znamo da se bijemo”: znači mjesto privređivanja – ratovanje! Sukob je očito gospodarstveno utemeljen. Napokon se mora rasčistiti da se zajednički kolač mora dijeliti po tome koliko tko privređuje, a ne po nekom republičkom ključu i po tome koliko je tko nerazvijen. Otkud nekakva nerazvijenost u ovom dijelu svijeta na prijelasku iz 20.

u 21. stoljeće? I kakvi su to nerazvijeni koje razvijeni moraju pedesetak godina pomagati, a oni nikako da se razviju? Rješenje bi, dakle, moglo biti konfederalno s točnom raspodjelom prava i obaveza. Ako danas te republike što se zovu nerazvijene navodno traže konfederaciju, očito i nije riječ o istinskoj konfederaciji nego o tome da i dalje bude zajednički novac i da zajednička vojska i dalje sve to prisilno drži na okupu. Kako god bilo buduće druženje država na području bivše Jugoslavije, oni razvijeniji morat će uhvatiti zamah i priključiti se Europi, a nerazvijeniji morat će za njima uz uvjet da imaju suvremene stavove, zalihe dobara i što smatram najvažnijim – radne navike.

Žz: Zacijelo ste primijetili kako i u ovom ratu poneki imaju slabo i neodgovorno povijesno pamćenje pa izvan povijesnog konteksta govore o NDH o crnoj legiji i slično...

P.Ž.: Oh, čitao sam i ono što srpski povijesničar Veselin Đuretić piše da je četnički pokret, premda profašistički, bio oslobodilački! Nije onda čudo, ali jest šteta, bude li odgovarajućih pretjeravanja i s druge strane. Doista je pogrešno danas govoriti o „Nezavisnoj državi Hrvatskoj” jer ovo sada nije NDH nego sasvim određena država koja se zove Republika Hrvatska. Ona nema nikakvih oznaka iz onog ratnog razdoblja. Nema one ideologije niti želi imati one granice. Za svakog trijeznog i razumnog građanina rješenje je u tome da uz suverenu Republiku Hrvatsku postoji suverena Republika Bosna i Hercegovina kao samostalna, ravnopravna i nedjeljiva u sadašnjim granicama. Drina je u daljoj i bližoj povijesti bila u stanovitom smislu granica političkih, kulturalnih i crkvenih utjecaja, ali danas je ona granica između suverениh republika Bosne i Hercegovine s jedne, a Srbije s druge strane. Kotač povijesti ne može se vraćati unazad – najmanje bi ga trebalo vratiti u razdoblje minuloga rata.

„Izvori velikosrpske agresije”

I u Frankfurtu je 12. listopada javnosti predstavljena knjiga s tim naslovom. Izdali su je zajedno poduzeća „August Cesarec” (Zgb., Prilaz Gjüre Deželića 57) i „Školska knjiga” (Zgb., Masarykova 28) a priredio Božo Čović. Sadrži tajne i polutajne dokumente i zemljovide iz kojih se vidi kako velikosrbi već dva stoljeća snuju proširiti svoju državu tako da Hrvatskoj ostane samo nešto zemlje oko Zagreba. Knjiga je potrebna svakome tko želi razumijeti sadašnju hrvatsku tragediju, prosvijetliti svoje dijete i otvoriti oči inozemnom znancu. Narudžbe kod izdavača.

PROSVJEDI

Srpski biskup nije rekao istinu

U novinama „Kirchenzeitung für das Bistum Hildesheim“ od 15. rujna ove godine pojavio se zanimljiv članak: intervju s novim srpsko-pravoslavnim biskupom. Glavni je naslov „Osjeća se smirenost iz duge tradicije“. Njemački katolički novinari, koji u uvodnom dijelu članka pišu o novom srpsko-pravoslavnom biskupu a zatim donose svoj razgovor s njim, pokazali su obilnu mjeru ekumenske dobrohotnosti i povjerenja. Srpski biskup govorio je jednostavno i uvjerljivo, tako da njemački čitatelj lako razumije – te i ne opazi kako je prevaren. Riječ je, naime, o tome da srpsko-pravoslavni biskup Konstantin Đokić dijelom vješto zaobilazi prave odgovore skrećući djelomično na drugu temu a dijelom iznosi netočne podatke.

Primjer vještog izbjegavanja odgovora su njegove riječi uz prva četiri pitanja. Mjesto da prizna kako je službeni stav Srpske Pravoslavne Crkve da njezini vjernici ne sudjeluju u katoličkim bogoslužjima ni u izvanrednim prilikama ekumenskim susretima, a kamoli da bi na taj način zadovoljavali vlastite duhovne i sakramentalne potrebe, biskup Konstantin kaže da oni češće putuju u domovinu i da ondje primaju sakramente. Uostalom, kod njih je običaj samo – kaže on – nekoliko puta godišnje ići na pričešće. Istina je pak da kod njih nije ni običaj ni zakon često dolaziti u crkvu!

Razumije se da srpski biskup nije ni htio ni smio izravno odgovoriti na postavljena pitanja, jer zna da njemačka javnost ne bi dobro primila priznanje kako Srpska Pravoslavna Crkva svojim vjernicima ne dopušta zajedno s katolicima ni moliti a kamoli s njima sudjelovati u euharistijskom bogoslužju.

S pitanja o nemirima i građanskom ratu u domovini biskup prelazi na dugogodišnji ateistički odgoj. Kao da je srpsko presizanje na hrvatsko državno područje započelo tek s pojavom komunističkoga ateizma. U odgovoru na slijedeće pitanje biskup, smireno kao da govori istinu, ponavlja očitu neistinu da su u Drugom svjetskom ratu Hrvati izvršili nad Srbima genocid. Zatim izričito kaže da su ih pobili više od milijuna. No najsigurnije znanstvene statisti-

ke na temelju posljednjeg predratnog i prvog poslijeratnog popisa pučanstva u Jugoslaviji pokazuju da se broj Hrvata tijekom rata smanjio za gotovo 10%, dok se broj Srba u tom istom razdoblju unatoč svim njihovim žrtvama povećao za oko pola procenta. Nije istina da bi komunistička vlast zatajivala navodni hrvatski genocid nad Srbima. U službenim jugoslavenskim enciklopedijama iz komunističkog vremena više puta je objavljena očita neistina da je u konclogoru Jasenovac ubijeno najmanje 700000 Srba. Međutim, prema podacima komunističkih statističkih službi, koje su bile strogo tajene a sada su javnosti poznate, broj jasenovačkih žrtava je barem deset puta manji, a i od toga samo trećina otpada na Srbe. Ostali su bili Židovi, Cigani i hrvatski antifašisti. Nevjerojatno je s kakvim mirom biskup tvrdi: „Ein großer Teil von Serben lebt heute in Kroatien“. Službene jugoslavenske statistike kažu da Republika Srbija ima oko 8 milijuna stanovnika, a u Republici Hrvatskoj da ih živi oko 600000, što čini oko 12% pučanstva te republike. Čista je neistina da Hrvati ne podnose ljude drugih narodnosti na

svom području. Dapače i Ustavom i posebnim zakonima Srbima u Hrvatskoj zajamčena su sva ljudska, etnička i građanska prava. Također nije istina da novi hrvatski Ustav Srbe proglašuje manjinom. Dapače, taj novi hrvatski Ustav, unatoč protivljenju stanovitih radikalnijih političara, prihvatio je formulacije iz prijašnjih ustava po kojima se svi što imaju matičnu domovinu na jugoslavenskom području nazivaju narodima, dok se oni kojima je matična domovina izvan Jugoslavije nazivaju manjinama. Sadašnja hrvatska vlast izričito im jamči i političku unutrašnju autonomiju u onim općinama gdje su u pretežnoj većini.

Biskup lijepo kaže da je nemoguće razgraničiti etnički čista područja na tlu dosadašnje Jugoslavije. To, uostalom, nije moguće nigdje u Europi. No trebalo bi da je rekao i to da srpska vojska na području Republike Hrvatske upravo tjera stotine tisuća Hrvata iz etnički mješovitih područja. Srpski izbjeglice iz Hrvatske nisu od Hrvata protjerani, nego na dani im znak, prije nego što na ta područja nasrne srpska vojska, sami bježe, kako ta vojska ne bi zbog njih morala štedjeti i njihove hrvatske susjede.

AŽ

Ipak ih nismo naoružali

● Kamo je nestalo 25000 naoružanih plaćenika?

U beogradskim „Večernjim novostima“ ove godine pojavilo se senzacionalno otkriće o 25000 dobro izvježbanih boraca plaćenika koji su iz Njemačke upućeni u pomoć ugroženoj hrvatskoj. Njemački novinari, čim su to pročitali, prenijeli su u dnevni bilten agencije dpa kao najvažniju vijest. Hrvati koji su to pročitali su se – budimo iskreni – zapravo obradovali, možda i požalili što broj vojnika nije veći. Ali, naš nadužobrižnički ured iz Frankfurta morao je svima pokvariti veselje. Beograđani su, naime, napisali da je ta silna vojska tajno prebačena u Hrvatsku posredstvom katoličkih organizacija iz Frankfurta i drugih sve do Salzburga. Pomno smo ispitali sve naše crkvene ustanove i organizacije i ustanovili da su oni iz Beograda još jedanput lagali. Ni traga nikakvoj takvoj vojsci za Hrvatsku, ni spomena da bi joj pomogle crkvene ustanove. I Hrvatski nadužobrižnički ured morao je radi povijesne

istine službeno demantirati, opovrći, tu vijest „Večernjih novosti“. Nije pravo Crkvi pripisivati i zasluge da Hrvatsku naoružava, kad ona sa svoje strane čini sve što može za tu istu Hrvatsku sakupljanjem i slanjem velikih količina hrane, lijekova, tople odjeće, pokrivača, bolničkih uređaja – svega što je potrebno gladnima, ranjenima, ozeblima i obeskućenima. Što se oružja tiče – za to se brinu drugi.

Zanimljivo je da su nas njemački novinari kojima smo uputili demanti odmah u čudu zapitali da zašto Srbi lažu? Razumije se da nismo htjeli ponoviti onu ne jako obzirnu Matoševu dosjetku da im je to od Boga, jer valja poštivati svaki narod. Ali, morali smo upozoriti da se te i mnoge takve beogradske laži odlikuju time što uz njih ne navode nikakve dokaze. To im je vrlo praktično, jer kad dokaza nema, ne možeš ga ni provjeravati ni pobijati. ovaj put su i Nijemci to shvatili.

A.Ž

HANNOVER

„Srbi plešu – Hrvati ginu”

Njemački svećenik Alfons Berger, referent za strance u biskupiji Hildesheim, na regionalnom sastanku hrvatskih pastoralnih djelatnika u Hannoveru 25. rujna iskreno se trudio shvatiti zašto tamošnji hrvatski katolici i tamošnji srpski pravoslavci ne mogu zajedno moliti niti za mir u svojim domovinama. Tamošnji, naime, srpski pravoslavni svećenik Milan Pejić je 27. kolovoza uljudnim pismom hrvatskom svećeniku dominikancu o. Ljudevitu Josipu Jeđudu predložio da se svaki sa svojim vjernici-

Znojio se i o. Ljudevit (desno)

ma zajedno nađu već prvog ili drugog rujna na zajedničko bogoslužje, službu za mir, u evangelističkoj crkvi Marktkirche. O. Jeđud mu je također uljudno odgovorio, najprije telefonski odmah a onda i pismeno 11. rujna. Prijedlog je morao odbiti zbog prekratkog roka. Upozorio je kako će hrvatski vjernici zacijelo očekivati da se pravoslavni ograde od stanovitih pothvata njihova crkvenog vodstva u domovini, koje i u svom tisku i u govorima očito podupire sadašnju okupaciju hrvatskih krajeva.

Pravoslavni svećenik mu je već sutradan odgovorio neka se ipak sastanu na razgovor na neutralnom terenu. Na tome je sve stalo.

U nedjelju 15. rujna Hannover je slavio svoju 750. obljetnicu posebnim „Danom Crkava” na Opernplatzu. Vjernici raznih naroda bili su pozvani nastupiti. Hrvati su rekli da ne mogu plesati dok u njihovoj domovini po udarom srpske agresije teče tolika nevina krv. Zar nije nedavno sva Njemačka bila otkazala slavljenje poklada zbog rata u Zaljevu?

Zar je nafta skuplja od krvi? No folklorni sastav srpske pravoslavne mladeži nastupio je na toj priredbi, kao da njihova domovina nije upletena u to krvavo događanje. Mladi Hrvati su u dostojanstvenoj šutnji istakli veliki natpis „Die Serben tanzen, die Kroaten sterben” i drugi natpis „Frieden kein Krieg”. Za novine „Hannoversche Allgemeine Zeitung” od 20. rujna bio je to sablažnjivi ispad. Člankom „Der Haß schwelt zwischen Serben und Kroaten” (Mržnja buja među Srbima i Hrvatima) izraženo je čuđenje zbog tog spora kao i zbog odbijanja zajedničkog bogoslužja za mir.

U crkvenim novinama biskupije Hildesheim pojavio se 15. rujna razgovor s novim tamošnjim srpskim pravoslavnim biskupom Konstantinom Đokićem. Govoreći vrlo slatko i otmjeno, prihvatljivo za njemačke uši, episkop je brojnim neistinama povrijedio hrvatske katolike. (Vidi u ovom broju članak „Srpski biskup nije govorio istinu.”) Među ostalim je rekao da su Hrvati u prošlom ratu umorili više od milijun Srba, Židova i Cigana. Tih je dana jedna Srpkinja na tamošnjoj televiziji rekla da je u Jasenovcu ubijeno 750000 Srba.

Netočno, neujednačeno – ali u propagandnom smislu uspješno.

Njemački svećenik u Hannoveru napokon je razumio stav o. Jeđuda kad su mu naši svećenici dokumentirano saopćili da je Sveti sinod Srpske Pravoslavne Crkve svojedobno službeno zabranio svojim vjernicima svako zajedničko moljenje s katolicima. Njihov je stav da se ne smije ništa moliti zajedno s onim s kojim se ne može zajedno slaviti euharistija. Znači da bi trebalo tamošnjem pravoslavnom svećeniku reći neka najprije dobije pismeno dopuštenje iz Beograda za takvo zajedničko moljenje, a ne da mi s njima sudjelujemo u kršenju njegovih crkvenih propisa.

Slučaj, ako ga pravo razumijemo, pokazuje da naši pravoslavni susjedi znaju biti i dosljedni i nedosljedni vlastitim zakonima – samo da hrvatske katolike prikažu u što gore svjetlu.

Naši hannoverski vjernici tih su dana poslali u domovinu tri kamiona od po 12 m. dužine puna hrane, lijekova i sanitetskog materijala. Poslali su i 30 kolica za invalide i 70 kompletnih radio-uređaja za vezu. Njemačke vlasti su im iz svojih pričuva darovale sanitetskog materijala u vrijednosti od 800000 DM.

K.

STUTT GART

Pola milijuna i krv za ranjenike

U Hrvatskoj katoličkoj misiji u Stuttgartu djeluje više vrijednih ljudi. Kad je riječ o prikupljanju pomoći za Hrvatsku, nezaobilazan je kućepazitelj Jerko Gospodnetić. Ali, vrijedi posebno ista-

knuti liječnicu dr. Štefaniju Ivanišević. Pored svakodnevnog posla u ordinaciji sama je prikupila za pomoć Hrvatskoj lijekova u vrijednosti od pola milijuna njemačkih maraka. Također organizira prikupljanje krvi za hrvatske ranjenike.

Nebodar Spain

SINDELFINGEN – TJEDAN STRANIH SUGRAĐANA

Mnogi narodi – jedna Crkva

„Svijet je postao manji, Europa se također zbližava. Ljudi različitih jezika i kultura žive zajedno. S promjenama u srednjoj i istočnoj Europi naš je kontinent postao širi i šarolikiji, ali također napetiji i osjetljiviji za nesporazume. Raznolikost uljudbi i narodnosti je bogatstvo koje u svojoj punini još nije iskorišteno.

Crkvene zajednice i misije mogu oblikovati uzorke i vježbališta zajedničkog življenja ljudi iz različitih kultura. Božji grad ne zna za tuđince; u Crkvi nema stranaca.”

Iz „Zajedničke riječi za Tjedan stranih sugrađana 1991.” biskupa dr. Maltina Krusea, dr. Karla Lehmana i metropolita Augustinosa

Vila Velebita iz Sindelfingena pleše Vrliku

Foto: Friedrich Stampe

Međunarodni dan susreta pod geslom „Mnogi narodi – jedna Crkva” održan je u Sindelfingenu 21. rujna ove godine u sklopu „Tjedna stranih sugrađana”. Priredili su ga odbor „Strani sugrađani izbjeglice, biskupijsko vijeće i vijeće stranaca dekanata Böblingen.

Najprije je govorio prelat Jürgen Adam, referent za strance u biskupiji Rottenburg-Stuttgart. Istaknuo je da katolici iz drugih naroda čine 11% vjernika u toj biskupiji, da u njoj pored 1088 njemačkih župa ima i 57 katoličkih misija drugih narodnosti. Njemačka Crkva ne želi da stranci izgube svoj identitet te potiče svoje katolike da se otvore prema strancima. Susreti Nijemaca i stranaca, premda malobrojni ipak su značajni. No zabrinjavajuće je to što se raznorodni stranci među sobom uopće ne susreću niti upoznaju. Što na primjer jedan Talijan zna o Vijetnamu. Goruće je pitanje što Nijemci i stranci u Njemačkoj znaju o Hrvatskoj. Situacija u kojoj se Hrvati upravo nalaze teška je i tragična, ali prekasno shvaćena –

premda u toj biskupiji živi 90000 Hrvata. Stoga se Hrvati s pravom osjećaju zaboravljeni, napušteni i izigrani i od naroda kršćanske Europe. Nisu više dovoljne lijepe riječi podržavanja – potrebna je konkretna solidarnost.

Slijedio je međunarodni krug razgovora s biskupom te biskupije dr. Walterom Kasperom. Predstavnici deset naroda iznosili su svoja iskustva o suživotu s njemačkim vjernicima i župama. Hrvate su predstavljali mladić iz Wildberga Branko Blitvec i djevojka iz Ludwigsburga Klaudija Miletić. Sam biskup je najprije istaknuo da je Biskupska sinoda god. 1986. objavila dobre zamisli o dušobrižništvu stranaca ali da se to teško sprovodi u život. Nijemci i stranci žive jedni pored drugih, a ne jedni s drugima. Katolici iz drugih naroda doživljavaju svoje misije kao kutke starih domovina, mjesta gdje su svoji na svoje, gdje mogu očuvati istobitnost i uljudbu, vjeru i jezik. Nijemci pak često smatraju da se na taj način stranci zapravo izoliraju, da se odvajaju od nje-

mačkih vjernika. U razgovoru je bilo i uzajamnih optužbi i samokritike. Čulo se da se stranci teško otvaraju bojeći se da ih Nijemci ne uklope u neke svoje kalupe. Istaknuto je i pitanje zašto inozemni sugrađani redovito moraju slaviti svoje mise poslije podne, u najnepogodnije doba dana. Teško je naći rješenja jednako prihvatljiva za sve, ali zar ne bi barem trebalo pokušati s dvojezičnim slavljenjima. Naš Branko Blitvec iznio je svoje razočaranje s mladim Nijemcima koji su sudjelovali na nedavnom „Jugendforumu” u Wermu. Informativni štand koji su Hrvati ondje priredili tijekom cijeloga dana pohodilo je svega dvadesetak mladih od njih 2000. A koliki su mladi Nijemci u našoj lijepoj domovini sprovodili ljetne praznike? Kako da ih sada ne zanimaju ratna pustošenja u toj zemlji?

Većina sudionika složila se da su katoličke misije drugih jezika za inozemne sugrađane itekako potrebne da bi svaki narod mogao sačuvati svoje osobitosti i njima obogatiti novi suživot. Višejezično euharistijsko slavlje predvodio je biskup Kasper sa svećenicima iz različitih naroda. Pjevali su zborovi iz više župa i misija. U svom govoru biskup je pozvao političare da razmisle vodi li ih u politici doista čovjekoljublje. Rekao je da je ono što se u Hrvatskoj događa, golemo nesreća, sablazan i sramota za cijelu kršćansku Europu. Kao ljudi, a još više kao kršćani svi bi morali dići glas protiv rata, ubijanja i agresije. Biskup je podupro hrvatsko pravo na suverenost, osudio agresiju i izrazio žalost za poginulima i sućut s ožalošćenima.

Sudionici slavlja sakupili su znatnu svotu za pomoć obiteljima poginulih i onima što su ih ratna razaranja ostavila bez krova nad glavom.

Poslije euharistijskog slavlja u kulturno-zabavnom programu folklorna grupa Hrvatske katoličke misije Sindelfingen nastupila je s kolom „Vrlika” – bez glazbe s crnim žalobnim trakama oko ruku. No naši mladi glazbenici: „Generacija” iz Göppingena i „Novo proljeće” iz Waiblingena ipak su svojom svirkom poslužili mnogobrojnim drugim sudionicima: Talijanima, Španjolcima, Poljacima, Slovencima, Mađarima, Eri-trejcima, Vijetnamcima i drugima.

Dan je bio kratak – ohrabrenje i pro-rstvo još ne doživljene budućnosti.

Stanka Vidačković

STUTT GART

Od Solina do Međugorja

Nedjelja, 29. rujna ove godine u Hrvatskoj katoličkoj misiji Stuttgart bila je ipak drugačija od već ustaljenih svakogodišnjih proslava Gospe Velikog Hrvatskog Zavjeta. Najavljeno je da dolazi po Međugorju poznati fra Jozo Zovko. I da će popodnevni program pod šatorom biti osobito bogat.

Od jutra se na slikovitu brežuljku oko zgrade hrvatske misije okupljaju vjernici. I trgovci bez kojih nema slavlja. Vrijeme je oblačno i tmurno kao i naše misli i strepnje zbog silne nesreće u najljepšoj domovini. Fra Marinko Vukman koji odnedavno vodi tu našu misiju u pravi čas kaže pravu riječ – i sve je na svom mjestu.

K oltaru kreću djeca, mladež, svećenici i najstariji hrvatski lik Majke Božje na rukama kršnih mladića i djevojkama u prelijepim narodnim nošnjama. Na početku recital „Tri hrvatska Gospina lika“ koji je složio donednavni glavni urednik Glasa Koncila. Sočnim i ostrim riječima i bistrim mislima iz ustiju mladih izvirala je povijest Hrvata od iskona do najnovijih dana. U nekoliko minuta spomenuše nam uspone i padove, tragedije i svijetle trenutke. Kroz sve se kao nit provlačila sigurnost da narod takve baštine ne može propasti.

Voditelj misije na početku pozdravlja sve nazočne, posebno one što su, prognani od svojih ognjišta, našli privremena skloništa kod svojih na ovim njemačkim prostorima. Pred svima se ispričava što nije došao najviše očekivani fra Jozo Zovko. Rat je zakrčio ceste zemaljske i nebeske. Bezumno nasilje ovaj je put bilo jače od fratrove spremnosti. Fra Vlado Ereš iz Hrvatske katoličke misije Singen na Bodenskom jezeru odazvao se fra Marinkovu pozivu, premda je taj poziv došao „minutu do 12“. Nije mu bilo ispod časti zamijeniti glasovitog svjedoka vjere. A zamijenio ga je dostojno. U svojoj propovijedi je rekao:

„Zamukle se naše zabave, prigušeni su naši osmjesi, prorijedili se naši susreti – sve radi suluda dušmanskoga divljanje u našim domovinskim krajevima. Ipak se držimo ponosno, junački i kršćanski. Ali, ne može nam u glavu da u ovo doba

tolikih tehničkih i drugih dostignuća, kompjutera i standarda može biti istina da narod mora puškom štititi svoj dom i svoju domovinu. Je li to san ili java? Istina ili obmana? Za mnoge po svijetu to je nevjerovatno, za nas stvarno i tra-gično. Zato se utječemo Gospi koja znade što znači kad se čovjek, posebno hrvatski katolik, zavjetuje za svoj rod i za svoj dom. U ovim danima i mjeseci-ma našem je narodu kao Isusu na križ-nom putu. Ustaje, pada i opet ustaje. Posrće, ali klonuti neće. Traži svoga „Šimuna Cirenca“ da mu pomogne nositi križ. Traži ga u osobama Busha, Genschera, Mitteranda, De Michelisa i drugih takvih. A oni pilatovski peru ruke i šalju prazna obećanja.

● **Zašto nije došao očekivani fra Jozo Zovko?** ● „**Zamukle su naše zabave, prigušili se naši osmjesi...**“ ● **Gospa zna naš zavjet i našu sudbinu** ● **Hrvatski narod na najkrvavijem dijelu svoga križnoga puta** ● **Tko ima takvu povijest, ne može propasti**

Primjerima iz života majki fra Vlado je ohrabrio neumrlu nadu. Kao što i majka dariva svojoj djeci život umirući u trajnom žrtvovanju, tako i mi u ovim umiranjima osiguravamo život svojoj domovini. Naši mladići koji su živote darovali domovini postaju sjeme životnog procvata budućih hrvatskih naraštaja.

Dok je fra Marinko na završetku mise davao posljednje upute, prozula je kiša. I ona se morala pridružiti molitvenim nakanama! Mnoštvo vjernika okrijepljenih duša preselilo se pod šatore da okrijepe i tijela.

Među uglednim gostima pojavio se predsjednik HDZ Ivan Gabelica. Progovorio je sadržajno i znalački. Prikazao je stanje u Hrvatskoj, ne zaboravljajući ni slavne povijesti. Čim je spomenuo Bosnu i Hercegovinu, odjeknuo je pljesak – srdačan i dug.

Naši Hercegovci i Bosanci pozorno slušaju o svemu što se događa, ali posebno žele čuti o svom kraju. Pomagali su i pomažu cijeloj domovini na mnogo načina. Oni kod kuće na ondje primjereni način, ovi u Njemačkoj u dobrotvornim akcijama. Što je neprijatelj bliže njihovim ognjištima, to su oni pozorniji i složniji. Širokobriježani, Posušjaci, Ljubušaci, Čitlučani, Gruđani, Tomislavgrađani, Čapljinci i drugi složili su ekipe za prikupljanje. Usmjerali se po općinama, pokrenuli ljude, od zavičajnih općina hitno dobili popise najpotrebnijih stvari i uređaja. Zanos pomoći rodnom kraju na visokoj je razini. Istina je da u Hercegovini još ne gori kao drugdje, ali oni ne zaboravljaju onu narodnu: „Što ti je danas u susjeda, sutra se nadaš i u sebe“. Predsjednik koordinacijskog odbora hrvatskih društava u Stuttgartu Petar Hinić istaknuo je skrb svih ovdašnjih Hrvata za sestre i braću u domovini. Posebno je pohvalio Hrvate iz Herceg-Bosne koji su jaki i na jeziku i na džepu, a jači ih Bog i Gospa Međugorska. Kad je nastupio guslar Vlado Mikulić bilo je sumnjičavih pogleda, ali kad je zagudio i zapjevao, svi su ga slušali otvorenih usta. Zapažen je i nastup misijskog sastava i misijske grupe. Na kraju je i glasni voditelj fra Marinko bio na izmaku snaga. No svi se razidoše vedri i zadovoljni, ostavivši i pogodni prilog za domovinu. **Nazočnik**

MARIA EINSIEDL

Vozočašće hrvatskoj Bogorodici

Bilo je to 5. godišnje hodočašće hrvatskih katolika, uglavnom s područja misije Rüsselsheim, u drevno njemačko prošteništa Marije Bogorodice u mjestu Maria Einsiedel kraj Gernsheima. To hodočašće, što ga je pokrenuo tamošnji misionar fra Tihomir Grgat, očito od početka ne teži okupljanju velikoga mnoštva, nego produbljivanju usrdne marijanske pobožnosti redovitijih hodočasnika. Osebnost ovoga hodočašća je blagoslov motornih vozila, te ga po uzoru na slično vjerničko okupljanje na Trškom vrhu kraj Krapi- ne možemo zvati vozočašćem.

Ove godine uporna tiha kiša nije uspjela obeshrabriti još upornije pobožnike. Okupilo ih se oko 230. Mladi u narodnim nošnjama ponijeli su u ophodu naš tamošnji barjak sa slikom hrvatske Bogorodice što ju je naslikao naš vjernik

Adam. Stoji ona na zemaljskoj kugli označenoj bojama hrvatskoga grba, a tu su još grbovi Rüsselsheima i Kelsterbach gdje se na tom području služe hrvatske mise i još tvornice Opel gdje tamošnji Hrvati zarađuju kruh svagdašnji.

Propovijedao je svećenik iz domovine vodeći nazočne da očima biblijske vjere gledaju sadašnje raspeće domovine Hr-

vatske. Nakon blagoslova automobila, a uz svako vozilo stajali su i svi koji mu u saobraćajnoj stisci povjeravaju svoje živote, hodočasnici su se odmorili u igrama i ugodnim razgovorima uz jelo i piće. Prije rastanka zajednička Gospina krunica koju su predmolili djevojke i mladići, još jedna molitva za žrtve ovoga rata i završna propovjednikova riječ.

Živko

LUDWIGSHAFEN

Dan Matice Hrvatske

Prva godišnja skupština prije godinu dana osnovanog ograka Matice hrvatske za Ludwigshafen-Mannheim održana je u Ludwigshafenu 5. listopada ove godine. Iz Zagreba je došao dr. Lav Žnidarčić, predstojnik Odjela za veze MH s Hrvatima izvan domovine. Uz redovite skupštinske sadržaje najviše se razmišljalo kako pomagati Hrvatskoj u ratnom stanju i kako riješiti pitanje dopunske nastave na hrvatskom materinskom jeziku za hrvatske đake u tom kraju. Anka Ditrich i Milan Topčić opunomoćeni su za organizaciju pomoći hrvatskoj ratnoj siročadi i za osnivanje stalnog skrbničkog odjela za mladež. Gost iz Zagreba izložio je što MH nastoji i čemu teži. Predsjednik ogranka **Josip Krivić** zaključio je skupštinu zaželjevši da ogranak postane i duhovna cjelina.

Navečer je u velikoj dvorani Hrvatske katoličke misije održana „Matična informacijska večer“ pod vodstvom tajnice ogranka **Anđelke Šušnjara**. Predsjednik Krivić istaknuo je ulogu Matice hrvatske u kulturnoj povijesti hrvatskog naroda i njezinu sadašnju ulogu među Hrvatima izvan domovine. Dr. Lav

Žnidarčić je u predavanju istaknuo da se Hrvati ne smiju služiti sredstvima koja u svojim barbarskim pohodima upotrebljava zloćom i ludilom opsjednuti napadač. Kao jedan od bliskih suradnika blažene uspomene kardinala Alojzija Stepinca, oživio je dragocjene uspomene na velikog pokojnika.

Dr. Lav Žnidarčić je istaknuo da se Hrvati ne smiju služiti sredstvima koje u svojim barbarskim pohodima upotrebljava zloćom i ludilom opsjednuti napadač.

Prof. Anton Pinterović, počasni povjerenik Vlade Republike Hrvatske u Bruxellesu, govorio je o diplomatskoj borbi za Hrvatsku. Izložio je kako su naši neprijatelji isprva na međunarodnoj političkoj sceni bili brojniji i jači, ali ih je sve manje što svijet više saznaje o divljaštvu napadača i uljđenom ratnom nastupu hrvatske vojske.

Tijekom večeri prodavana je knjiga „Jadi Ante Lipića“ (Josip Krivić, Mannheim 1990.) po sniženoj cijeni, a cijeli je utržak pisac namijenio na bankovni račun pomoći za Hrvatsku. Na ovoj Matičinoj večeri skupljena je i znatna svota maraka, koja je odmah stavljena na raspolaganje nazočnim borcima iz Šibenika. bv.

U Hrvatskom naddušobrižničkom uredu Frankfurt/M., An den Drei Steinen 42. Tel. 0 69 / 54 10 46 izložene su vrijedne slike i kipovi što su hrvatski umjetnici darovali da se rasproda u korist ratne siročadi. Tko želi svoj dom oplemeniti vrijednim hrvatskim umjetninama i ujedno obrisati suze djece junaka koji su za nas krv prolili – neka dođe izabrati.

KEVELAER

Četiri stoljeća hrvatske tuge

Čudotvorna Gospa od Utjehe – „Tješiteljica žalosnih” – štuje se u maloj starinskoj sličici u kevelaerskom prošteništu sve od 14. stoljeća. Zacijelo je u onim krvavim europskim stoljećima mnogima trebala utjeha. I ove su godine hodočasničke povorke predvođene svećenicima i crkvenim barjacima dolazile sa svih strana, ali svakome je bilo jasno da najviše utjehe ovaj put treba Hrvatima. Njihovo je hodočašće, kao već godinama, priredio voditelj Hrvatske katoličke misije u Moersu fra Pavao Obrdalj. Budući da je Kevelaer već godinama obljubljen prošteništu iz cijelog tog sjeverozapadnog dijela Njemačke, hodočašća je dovelo i ovaj put dvadesetak naših misionara.

Iz domovine je došao hrvatski biskup dr. Franjo Komarica. Do posljednjeg časa nije bilo sigurno hoće li stići. Iz Banja Luke, gdje mu je sjedište, u ovo se odoba ne može na sjever. Probio se do Sarajeva pa zrakoplovom do Beograda i odande opet zrakoplovom u Njemačke. Na beogradskom uzletištu vidio je bjegunce iz naših južnih krajeva kojima je to bila posljednja nada da nekamo odu, ali i čuvari onoga reda nisu ih puštali u zrakoplove. Biskup suzdržano pripovijeda o strahu bosanskih katolika, o premlaćenim svećenicima, razorenim i isprevrćenim župnim dvorovima. Ali, on je punjake vedrine. Razumije se da je narod nepobjediv. Osobito narod koji se toliko stoljeća utječe Mariji. Sva je njegova propovijed bila hrvatsko drugovanje s Bogorodicom Velikoga petka i uskrsnoga jutra. Ravnatelj svetišta i predstavnik njemačke biskupije u svojim su pozdravima i cijelom ophođenju iskazali duboko razumijevanje i poštovanje za hrvatsku patnju i nadu. Raskošnu Marijinu crkvu ispunilo je više tisuća Hrvata.

Nakon mise mnogi su pohrlili opskrbiti se domovinskim knjigama i kasetama od putujuće knjižare „Žive zajednice”.

Biskup je pak u velikoj blagovaonici okupio naše svećenike i časne sestre, ne na ručak nego na okrepljujući razgovor.

Poslije podne hrvatski su hodočasnici, kako je to u Kevelaeru običaj, pošli u ophod do Hrvatske ulice i njome do Hrvatskoga križa. Taj kameni križ uklesanim zapisom pamti davnu godinu 1635.

kad su i tuda prolazili vojnici iz hrvatskih krajeva. Izvršujući očito volju vladara, ostaviše ondje krvav trag. Hodo-

časnički zapis iz 1985. odjekuje molbom da se hrvatski narod napokon oslobodi takve sudbine. Žilko Kustić

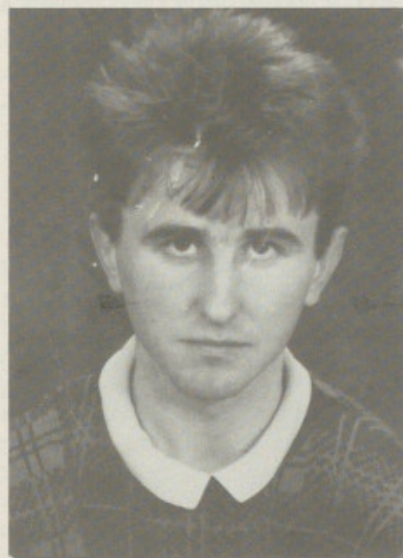
Biskup Komarica s hrvatskim svećenicima oko zavjetne kapele

REGENSBURG

Kome je zvonilo?

Veliko zvono regensburške katedrale oglasilo se u suton 17. rujna dok su u njoj Hrvati s prijateljima Nijemcima molili za mir u domovini. Bilo je to u času spomena palih junaka u molitvi vjernih. Obitelj Ante i Janje Krajinović iz Sotina nije još znala da zvono zvući i njihovom prvijencu Dragi. Pao je u Vukovaru. Pokopao ga je najmlađi mu brat

Zlatko u zajedničku grobnicu uz fijk četničkih metaka. Brat Nedjeljko što se u Čepinu oporavlja po povratku iz zarobljenštva, doznajući da je Zlatko pao, odmah htjede na ratište u Vukovar. Sva tri brata od prvog su dana u hrvatskoj vojsci. Otac Ante u Regensburgu glasno uzdiše: „U slobodu koja dolazi već sam uložio dio sebe.”

Drago Krajinović pao u Vukovaru

Spomenuta misa za mir u Hrvatskoj bila je slavljenja na poticaj novog generalnog vikara dr. Wilhelma Gegenfurtnera. S njim su je zajedno predvodili tamošnji naš misionar Josip Antonac i dominikanac Ivica Tomljenović, koji je propovijedao. O. Ivica propovijedao je i 25. rujna u crkvi sv. Emmerama gdje se Hrvatska zajednica okupila zadušnicom iskazati junaku zahvalnost. Dan je bio radni, ali crkva prepuna. I propovjednik je priznao kako mu je teško govoriti riječ utjehe, dok Dragini roditelji, baka i žena Dubravka grčaju u boli. Pokojnikovi sinčići – Antunu su dvije i pol, a Josipu jedna i pol godina – trčkarali su po crkvi. Samo je njima dano još ne razumijeti što se dogodilo. Kod kuće, kao i prije, dižu telefonsku slušalicu i zovu: „Halo, tata!”

s. Miroslava Marijanović

GELSENKIRCHEN

Našli Hrvatsku u Skandinaviji

Prije godinu dana mladi Nijemci katoličke župe s kojima radim izrazili su želju dva i pol tjenda ovogodišnjih ljetnih praznika provesti u Hrvatskoj. Putovanje smo bili već sasvim pripremili. Njih šesnaestero radovalo se susretima. No vijesti o srpskoj agresiji prisilile nas ovoga ljeta odustati od puta u Hrvatsku. Mjesto toga odlučismo se za Švedsku. Obratila sam se za pomoć tamošnjim hrvatskim misionarima. Velikodušno su se odazvali. Tako smo prvi tjedan toga odmora pohodili Göteborg i Stockholm u Švedskoj te Oslo u Norveškoj.

Uvijek sam željela upoznati Hrvate u skandinavskim zemljama. U Göteborgu nam je tamošnji misionar za Hrvate mons. Franjo Prstec našao smještaj u Hrvatskom domu. Uživali smo gostoprimstvo obitelji Ante Brajkovića i drugih. Mladi Nijemci bili su ugodno iznenađeni hrvatskom srdačnošću.

Hrvatski dom „Velebit“ sagrađen uglavnom dobrovoljnim radom i prilozi naših sunarodnjaka nije samo gnijezdo susretanja nego i mali muzej hrvatske povijesti. Mladi Nijemci raspitali su se za svaku zastavu, sliku, foto-

Folklorna grupa Hrvatske kat. misije Oslo

grafiju, za svaki pobjednički trofej folklornih skupina. Tako sam kao usput tumačila povijest svoga naroda i sve što sam znala o Hrvatima u Švedskoj. U Oslu nas je tamošnji naš svećenik Stjepan Čukman smjestio u školu gdje je domarg. Nikola Sekulić, otac divne obitelji.

Djeca, u norveškoj rođena – „druga generacija“ – izvrsno govore hrvatski. Marijana je dapače pomoću video-kazeta naučila hrvatski folklor i vježba folklorne skupine u Oslu. Ponosno ali s tugom pokazuje fotografiju folkloraša iz Osla koji su ovoga ljeta trebali nastupiti u Zagrebu. Bilo je dirljivo slušati kako zajedno s bratom i još nekolicinom mladih Hrvata tuguje što za praznike nisu

mogli u Liku u roditeljsko rodno mjesto koje je bombardirano i spaljeno.

Ne samo da su mladi Nijemci tom prilikom doživjeli Hrvate kao zanimljive i drage ljude, nego su također shvatili da je jugoslavenska propaganda desetljećima o nama širila laži. Zajedno smo doživjeli kako su hrvatske katoličke misije u Švedskoj i Norveškoj gnijezda ponosnog i radosnog identiteta u pustinji tuđine, koja je ondje surovija nego u Njemačkoj. Našim misijama ondje mjesna Katolička Crkva ne može mnogo pomoći. I sama je u dijaspori – manjina razasuta među inovjercima. Odmor što ga nismo mogli provesti u Hrvatskoj, u Švedskoj i Norveškoj bio je vrlo hrvatski.

Marija Šimović

NEUSS „Krešimir IV“ – izvanredno

U Neussu je 29. lipnja ove godine osnovano Hrvatsko kulturno Društvo „Krešimir IV“. Vode ga istaknuti hrvatski intelektualci Anton Gelešić kao predsjednik i Čedomir Bušelić kao podpredsjednik. No, kako je u Hrvatskoj proplamsao rat, kulturno društvo prionulo je skupljanju i odašiljanju pomoći žrtvama toga rata. Predsjednik Gelešić ističe da taj rad ne protuslovi namjeni društva, nego zbližuje članstvo u zajedničkom nastojanju.

U jeku teških vijesti iz domovine društvo je u subotu 5. listopada navečer u zgradi „Caritas International“ održalo izvanrednu skupštinu. Nakon izvještaja o dosadašnjem i planova za daljnji rad, novi urednik „Žive zajednice“ održao je aktualno predavanje o prilikama u domovini. Poveo je nazočne u razmišljanje o uzrocima srpske agresije na Hrvatsku i posebno u zauzimanje kršćanskih stavova o pružanju otpora agresiji bez mržnje na agresora. Nakon predavanja razvila se živa diskusija, a razgovor se nastavio uz obilnu zakusku koju su priskrbile vrijedne članice.

AŽ

Sudionici izvanredne skupštine

AACHEN

Mala svjedokinja s osiječkog bojišta

● „Ako je to Njemačka, onda ja nisam Nijemac“

Devet joj je godina. Dobježala je s djedom i bakom u Aachen. Tata i mama ostali su braniti Osijek. U Aachenu su 2. listopada tu našu malu Dijanu u katedrali uvrstili među deset predstavnika stranaca da u službi Božjoj pred svima progovori. Imala je što reći. U Osijeku je izbliza vidjela kako padaju bombe, bježala u podrum i onda vidjela što su bombe načinile.

Tu službu Božju priredila je Radna zajednica za pitanje stranaca u biskupiji Aachen. Aachenski biskup dr. Klaus Hemmerle, poznat po sažetim i životu bliskim propovijedima, sjetivši se kako su nedavno neki što ne podnose strance palili domove za azilante, biskup je rekao: „Ako je to Njemačka, onda ja nisam Nijemac.“

Mato Kljajić

Pismo roditeljima

Kad su djevojke odrasle?

Današnje naše mlade djevojke – posebno mislim na one što im je oko dvadeset godina – i poslovno i duševno su odrasle, redovito i rade kao odrasli, ali ih roditelji redovito ne smatraju odraslima.

Roditelji ponajprije kao da ne mogu shvatiti da njihova premda poodrasla djeca nisu više djeca, te da je bolje da se mladi što prije osamostale i pronađu vlastiti način razmišljanja i ponašanja. Razumije se da taj njihov vlastiti način ne može biti baš u svakoj sitnici pozitivan, ali dijete kroz vlastita iskustva stječe znanje i postaje odrasli čovjek. Nevolja je baš u tome što mladi tijekom godina razvitka ne steknu iskustvo da se isplati u svemu povjeravati roditeljima.

Naši roditelji, rođeni u drugo doba, svoju su mladost proživjeli kako je onda bilo moguće i primjereno. Većina njih je dolaskom u Njemačku zaboravila na sebe i vlastite udobnosti. Po cijele bi dane radili i štedjeli da nešto sagrađe u rodnom kraju. Tako umorni nisu imali ni snage ni volje za bilo kakvo kulturno uzdizanje. Tako nije ni bilo prilike da ih nova sredina promijeni. Ali zašto bi njihova djeca morala dijeliti istu sudbinu? Razumije se da mladi moraju cijeniti roditeljske napore i poput njih ostati vjerni vjerskoj i narodnoj baštini. Ali zar djevojka koja ide u školu i na posao i još kod kuće kuha i sprema kao i njezina mama, nije sposobna sama odlučiti kad je pravo vrijeme za izlaske?

Događalo se da sam s kojom prijateljicom ostala do kasno u disco-klubu pa sam poslije ostala kod nje spavati. Mame takvih prijateljica – kao i moja uostalom – ne bi mogle spavati od silne brige te bi nam, kad bismo došle, predbacivale da smo skitnice i da se prave djevojke tako ne ponašaju. Mislim da to nema smisla kad znaju s kim je kćerka izašla i kamo je pošla. Ako u njihovo doba nije bilo disco-klubova, zar ipak nije bilo mladenačkih sastanaka s glazbom, pjesmom i plesom? Nisu li se i oni upoznivali i družili na nekadašnjim sijelima? Zašto onda smatraju da su „diskači“ odmah nešto grešno?

Usudila bih se reći da svi moramo učiti – djeca od roditelja i roditelji od djece. Učeći od roditelja – djeca postaju odrasla; učeći od svoje djece – roditelji se pomažu.

Tanja

RASTATT

O ljubavi-bračnoj i mladenačkoj

U Rastattu u kući St. Bernhard (An der Ludwigsfeste 50) u organizaciji Caritasverbanda Baden-Baden, a najviše zaslugom s. Sebastijane Stanić održan je od 13.–15. rujna ove godine obiteljski seminar. Okupilo se 97 osoba – roditelja i djece, odgojiteljica i predavača. U kući koja osigurava sve što je potrebno za takve skupove svi su nastojali što djelatnije sudjelovati i što točnije održavati red. Dok su roditelji sudjelovali u radu seminara za njihovu su se djecu brinule odgojiteljice. Predavači su bili Ivan Jozić i Ivan Zeljko. Obitelji uglavnom iz Baden-Badena, Rastatta i Gaggenaua – mnoge već poznate sa sličnih susreta.

Uz vrlo zanimljiva predavanja za roditelje i mlade „Ljubav i seksualnost u

mladenačko doba” prikazan je i trodjelni film „Na tragu ljubavi”. Poslije svakog dijela mladi bi sa svojim predavačem Zeljkom posebno razmatrali film sa svog stajališta, a odrasli odvojeno s Jozićem sa svoga.

U subotu je misu predvodio fra Miroslav Barun. Mladi su čitali čitanja u vezi s predavanjima. Fra Miroslav je rekao poticajnu riječ. Na zabavnoj večeri mladi su krasnoslovili izabrane ulomke iz dijela istaknutih hrvatskih književnika. Ugodnom ozračju pridonijeli su predavači s glazbalima i u narodnim nošnjama.

U nedjelju je nakon jutarnjih predavanja popodnevni sastanak bio prilika za iznošenje osobnih zapažanja i zajedničkih zaključaka.

Ivanka Đopa

BAYREUTH

I zajedno s Nijemcima

Na tradicionalnoj župnoj slavi krajem srpnja u njemačkoj katoličkoj župi „Unsere liebe Frau” ove je godine po prvi put sudjelovala i hrvatska zajednica. Bio je postavljen i hrvatski štand s istaknutim natpisom „Hrvati su odani katoličkoj Crkvi i domovini – oni su europski narod”.

U Bayreuthu, gradu na sjeveroistoku Bavarske, dvadesetak hrvatskih katoličkih obitelji svake se nedjelje okuplja na euharistiju oko svećenika Ivana Vargeca koji im dolazi iz Bamberga. Hrvat Stjepan Gavranović u crkvenom odboru spomenute njemačke župe uz Schloßkirche predstavlja sve tamošnje inozemne katolike. Taj crkveni odbor odavno nastoji da Hrvatska zajednica uspostavi suradnju s tamošnjim njemačkim crkvenim vodstvom, što se ove

godine i obistinilo. Hrvatski štand načinio je g. Robert Ferderber. U priprema- ma je sudjelovalo više naših vjernika, a Ivan Pleša, Tomislav Ursa i Pavao Mikić cijeli su dan proveli uz štand i pekli meso na žaru. Bilo je i 1000,- DM čiste dobiti – za pomoć Hrvatskoj. Pavao Mikić

Piše
Maje Runje

Socijalni savjetnik...

Sve o izbjeglicama

Moguće je procijeniti da u Njemačkoj u ovom trenutku boravi najmanje tridesetak tisuća ljudi izbjeglih pred ratnim opasnostima. Do ovakvog je broja moguće doći poznajemo li broj obitelji u nekom mjestu te učestalost i broj ljudi koji kod njih upravo borave. Hrvati koji pristižu u Njemačku ne moraju se, naime, prijavljivati, na papiru su putnici, turisti, tako da je razmjere ovog zbjege moguće odrediti tek prema procjenama svećenika, socijalnih skrbnika i drugih društvenih djelatnika koji u ovoj dijaspori bolje poznaju lokalne hrvatske zajednice.

Boravak stranaca na području Njemačke uređuju njemački zakoni i propisi koji prava i mogućnosti boravka i rada stranih državljana kodificiraju prema mnogobrojnim odlikama kandidata. Ovdje je nemoguće rekapitulirati sve okolnosti, ali je načelno moguće reći da su zakoni veoma restriktivni prema pravima hrvatskih državljana te im onemogućavaju da Njemačku izaberu za mjesto stalnog boravka i rada. Značajnije izuzeće vrijedi samo za djecu građana koji su u Njemačku pristigli u okvirima novčanja radne snage do jeseni 1973. i to samo ako djeca nisu starija od 16 godina.

● Ne samo tri mjeseca

Njemačke su vlasti rano zamijetile struju ljudi koja se početkom rata počela slivati u Njemačku. To je vidljivo iz odluke pokrajinskih ministarstava za unutrašnje poslove koja su već u kolovozu počela priopćavati da neće inzistirati na ograničenom boravku hrvatskih putnika; za uobičajene posjetitelje granica je, naime, tromjesečni boravak tijekom jedne godine, a odluke sada spominju produženje dozvoljenog trajanja boravka, a radi ratnih prilika u Hrvatskoj, za daljnja tri mjeseca, ali bez prava na zasnivanje radnih odnosa." (Priopćenje Hesenskog ministarstva za unutrašnje poslove od 30. rujna). Odluka o uskraćivanju prava na radnu dozvolu počiva na saveznom odredbama koje u zadnje vrijeme poznaju rijetke iznimke: značajnija je jedino mogućnost tromjesečne sezone radne dozvole uz vizu uređenu prije ulaska u samu Njemačku.

Izbjeglice iz Hrvatske odlučuju se na put u Njemačku uglavnom zato jer ovdje živi netko od njihove rodbine; u Njemačkoj je 400 tisuća Hrvata-radnika. Svakodnevica pokazuje da je njihova spremnost na dijeljenje velika, i nije rijetkost da u malim stanovima – većina radnika gradila je kuće u Hrvatskoj, spremala se na povratak, a ovdje stanovala u

skromnim stanovima – boravi i desetak ljudi. Pri tome ne treba pomišljati na idile: na uskom je prostoru mnogo zabrinutih ljudi koji trpe pred neizvjesnom budućnošću. Žive u strahu za one koji su ostali, gutaju obične ljudske agresije nastale u teškim i tijesnim okolnostima, pate od grižnje savjesti.

● Kad djetetu treba skrbnik

Poseban dio izbjeglica su djeca koju su roditelji sklonili bakama i djedovima ili drugim rođacima. prema njemačkim zakonima o zaštiti djece i mladeži oni u Njemačkoj mogu dulje boraviti tek ako su njihova prava zaštićena starateljskom skrbi. U ovom je slučaju takvo pravno poimanje doista svrhovito, te se svim ljudima koji su prihvatili djecu može preporučiti da pri sudovima za obiteljsko pravo povedu postupke za određivanje starateljstva. Djeca tako stiču pravo na zdravstvenu zaštitu i pravo na školovanje, a staratelji za uzdržavanje i brigu o djeci – koju bi, da nema njih, morala preuzeti država te postaviti javne staratelje – primaju značajniju novčanu naknadu.

● Teškoće azila

U Njemačku stižu i ljudi koji nemaju rođaka ili prijatelja, ili ih imaju ali ih oni ne mogu primiti. Za tu je skupinu ljudi podnošenje zahtjeva za azil do sada bio jedini izlaz, a na njega su se do sada odlučile tisuće ljudi. Tako je poznato da je ovih dana u Središnjem hesenskom logoru za prihvrat izbjeglica u Schwalbachu u Taunusu svaki drugi podnositelj zahtjeva bio iz Hrvatske. Svi podnositelji molbi znaju da ulaze u logor u kojem vladaju tjeskobne prilike, te daju moguće da za vrijeme trajanja postupka dospiju u teške stambene i životne okolnosti, npr. u stare ruske vojarnje u istočnom dijelu zemlje. Osim toga u novije je vrijeme intenzivno počeo bujati val neprijateljstva prema azilantima, pa postoji čak i ozbiljna opasnost za zdravlje i život tih izbjeglica.

Pri svom ovom jadu sada se samo od sebe nameće pitanje globalne zaštite svih izbjeglica iz Hrvatske. Da li njemačke vlasti zatvaraju oči pred veličinom problema ili je njihovo ignoriranje prave stvarnosti i pravih potreba samo dio opće manjkavosti koncepcije prema stradanju Hrvatske, odnosno pomankanje snage da se zamišljena politika, koliko je ima, i provede?

● Prognanici ili izbjeglice?

Pojam izbjeglice u međunarodnom pravu značajnije definira Ženevska konvencija iz 1967, potpisana i sa strane Njemačke, a koja

izbjeglicama jamči zaštitu. Taj međunarodni pravni akt uskladen je i s njemačkim zakonima, no ta nam činjenica sada tek djelomično pomaže. Izbjeglicom se načelno name smatra „...osoba koja se boji progona zbog svoje rase, vjere, narodnosti, pripadnosti nekoj određenoj društvenoj skupini ili radi svog političkog uvjerenja, a nalazi se izvan zemlje svoje pripadnosti po državljanstvu, pa se ne može, ili to radi navedene bojazni upravo i ne želi, poslužiti zaštitom unutar svoje države." Izbjeglicama se, prema njemačkoj pravnoj praksi, ne smatraju „...osobe koje su prisiljene napustiti svoje prebivalište radi napada, okupacije ili događaja koji teško narušavaju javni poredak i koje zato traže utočište izvan zemlje" (Obavijesti o pravu na azil Saveznog ministarstva unutrašnjih poslova). Prema tome, pitanje je kako će upravni sudovi, nadležni za rješavanje molbi za azil, uopće rješavati molbe hrvatskih građana. Većinu ljudi to, međutim, ozbiljno za sada i ne zanima, jer se uglavnom nadaju povratku, a molba za azil samo je način da privremeno nađu krov nad glavom i steknu pravo na radnu dozvolu, što je u slučaju azila u ovom trenutku moguće.

Hrvatski lobby, ljudi zauzeti u društvenom radu hrvatske zajednice u Njemačkoj, uporno je tražio rješenja koja bi optimalnije zaštitila hrvatske izbjeglice. Iako bi svaki od nas najradije otklonio svaku misao da bi potreba za smještajem i brigom mogla biti trajnije naravi, stvarnost upućuje da se s ovim problemom moramo suočiti makar nam se pri tome ledilo srce. Činjenica je da su mnoge žene i djeca, stari i bolesne u velikoj opasnosti, i daje bolje da se njihova zaštita sustavno organizira, nego da napućeni i izmoreni budu prepušteni slučaju.

● Pravo na socijalnu pomoć

Prvi naponi urodili su tek pojedinačnim odlukama lokalnih općinskih vlasti da izbjeglicama daju pravo na socijalnu pomoć. To se pravo, tamo gdje ga ima, odnosi nažalost tek na ljude koji imaju smještaj, koji borave kod rođaka, a i za njih nije uvijek od koristi. Pravo na socijalnu pomoć se, naime, provjerava pojedinačno, a ovisi dijelom o vlastitim prihodima podnositelja molbe, a dijelom o obvezama rodbine na uzdržavanje. No u svakom se slučaju ima smisla prijaviti općinskim socijalnim službama, jer je malo izbjeglica s mirovinama ili drugim vlastitim stalnim prihodima, a obveza uzdržavanja odnosi se samo na roditelje i djecu.

Na ovom mjestu valja reći da ni ovakva djelomična pomoć nije stigla sama od sebe, već je uglavnom plod zalaganja i političkog pri-

Jesenji sastanci pastoralnih djelatnika

Za pomoć ugroženoj domovini

Dio sudionika regionalnog sastanka u Hannoveru – uz o. Dukića (desno) referent za strance Alfons Berger

Sve hrvatske katoličke misije u Njemačkoj podijeljene su u 6 velikih područja – regija. U svakoj od njih svećenici izabiru svoga a pastoralni suradnici svog predstavnika kako bi nijemci rekli „Sprecher“. Ti predstavnici okupljaju svećenike, odnosno pastoralne suradnike svojih regija na pastoralne sastanke, a sami se također sastaju redovito i po po-

trebi. Ove jeseni sastanak predstavnika svih regija održan je u Frankfurtu 11. rujna. Tijekom rujna održani su i sastanci svih pastoralnih djelatnika u svakoj regiji napose – u Obertshausenu, Moersu, Traunreuthu, Hannoveru, Mannheimu, Metzingenu.

Osim redovitih izvještaja o radu, premještanjima i novim imenovanjima, ovaj put svi su se ti sastanci najviše bavili pitanjima koja se tiču najnovijih naših prognanika, onih što su izbjegli pred strahotama rata u Hrvatskoj. Zna se da ih u Njemačkoj već ima više tisuća ali točni podaci još nisu prikupljeni. Uglavnom su smješteni kod rodbine, u prostorijama Karitasa i hrvatskih misija. Zaključeno je da izbjeglicama trebaju poručiti da ne traže azil nego da se prijave kako bi, premda to još nije zakonski riješeno, mogli računati na socijalnu pomoć. Njemačke vlasti smatraju njihovo stanje privremenim i ovisnim o trajanju rata u Hrvatskoj. Stoga dopuštaju da ih njihova rodbina primi bez obzira na nedovoljni stambeni prostor (kvadratura stana). Također je predviđeno da zbog ratnog stanja u Hrvatskoj ne moraju produživati putovnice te da u Njemačkoj mogu ostajati i dulje od tri mjeseca.

Svećenici i pastoralni suradnici na ovim su sastancima posvetili posebnu pozornost prikupljanju pomoći za različite hrvatske potrebe u ratno doba. Skuplja se novac, lijekovi, sanitetski materijal, medicinski aparati, bolnička kola, hrana i odjeća. Sve crkvene djelatnosti na tom području treba uskladiti i usmjeriti. Misije neka surađuju sa svim hr-

vatskim ustanovama, društvima, klubovima i strankama, ali čuvajući provjerenu samostalnost Crkve u odnosu na državne i društvene strukture. U praksi bi to imalo značiti da predstavnik misije bude kao predsjednik i savjetnik nazočan na sastancima koordinacijskih odbora koji okupljaju hrvatske kulturne i političke ustanove i društva ali da sam ne bude član tih odbora. Najtješnja suradnja ali ne poistovjećenje. Vjernici svoje priloge daju slobodno preko različitih sakupljača za različite potrebe ugrožene domovine, ali ono što daju preko svojih crkvenih ustanova treba slati na centralni konto Naddušobrižničkog ureda odakle se upućuje u Zagreb Karitasu pri biskupskoj konferenciji. Također materijalne darove sakupljene preko crkvenih ustanova treba slati tom Karitasu u Zagreb koji ih onda raspoređuje u dogovoru s karitasima pojedinih biskupija i odgovarajućim državnim tijelima. Preporuča se suradnja s njemačkim župama, tvrtkama, bolnicama, ljekarnicama i drugim ustanovama.

Na više spomenutih sastanaka bilo je riječi o osiguranju hrvatskog materinjeg jezika u dopunskoj nastavi. Stanje je još uvijek neujednačeno i u priličnoj mjeri neriješeno. Sve naše misije spremne su pružiti pomoć naprima hrvatskih državnih vlasti na tom području. Na više regionalnih sastanaka su uz našeg naddušobrižnika bili nazočni i predstavnici njemačkih biskupija, pokazujući posebno zanimanje za teško stanje u kome se Hrvatska upravo nalazi. K.

tiska djelatnika iz hrvatskih organizacija. Stoga u mjestima u kojima socijalne pomoći nema treba jače uzastojati.

Ponekad je moguć pristup i drugim izvorima. Njemačke su karitativne službe na nekim mjestima stavile na raspolaganje fondove za jednokratnu pomoć, a katoličke i druge organizacije uglavnom uvijek pomažu ženama pred porodom ili onima s malenom djetetom.

• Zašto nema izbjegličkih logora

Potpuno neriješeno pitanje je ipak pitanje krova nad glavom i organiziranog smještaja većeg broja ljudi. Prmuda je vlastima jasno da je sustav azila neprikladno i skupo rješenje, Savezno je ministarstvo za socijalnu skrb već više puta otklonilo svaku mogućnost otvaranja izbjegličkih logora za Hrvate. Pri tome je najglasnija bojazan da bi time stvorili presedan i obvezu prihvatanja ratnih izbjeglica u trenutku kada i s političkim izbjeglicama imaju ozbiljnih teškoća. Začudjuje i stav Međunarodnog crvenog križa u Ženevi, Odjel za izbjeglištvo, i Generalnog sekretarijata Njemačkog crvenog križa u Bonnu, a koji izjavlju da su odlučili pomagati logore u Mađarskoj i Sloveniji, jer da bi s tih mjesta bilo lakše ostvariti povratak u domovinu.

Naše je mišljenje da smesta valja utemeljiti središnje vijeće za izbjeglištvo u Njemačkoj koje bi imalo pregled nad ukupnim prilikama i mogućnostima te razvijalo politiku koja ne trči za događajima, već ih spremnije dočekuje. Moguće je zamisliti da bi tome mogle poslužiti postojeće strukture Caritasove socijalne službe, uz suradnju s hrvatskim župama i društvima, a uz razgovor sa Zagrebom.

Ako ne smije ratovati – neće ni jesti

Putujući iz Belgije kući, ponio mladi Hrvat sa sobom oružje koje je legalno kupio u Belgiji za sebe i svog oca i jednog prijatelja. Na granici ga uhvati njemačka granična policija i s njime u istražni zatvor. Takvi su njemački zakoni. Mladi čovjek to nije mogao shvatiti. Domovina mu je napadnuta, pa mora se braniti. Po ulasku u zatvor nije htio ništa jesti ni piti. I tako 7 dana. Stupio je u akciju i

zatvorski svećenik i psiholog. Ništa nije pomoglo. Došao je i hrvatski misionar. Zatvorenik je tražio bolesničko pomažanje. Razgovarao je i sa sucem. Sućeve riječi su bile: Svako je odgovoran za svoj život. Svećenik mu je pokušao protumačiti situaciju, i na kraju su se složili s kaucijom od 3.000 DM. Sudac je bio tražio 5.000 DM. Mladić je iz zatvora produžio za domovinu. Mato Kljajić

Vukovi i janjci

„Gospodin Ivo, što da učinim?“, nazove me Lasić, stari prijatelj i mušterija Hrvatskog centra, „evo mi iz Osijeka stiglo desetak rodjaka, jadnici pobjegli pred vukovima. Dvoje sam smjestio kod sebe, druge kod moje sestre, al' kako ću ih od moje penzije naraniti?“ „Jeste se obratili na Misiju i Karitas? Ja sam evo već tri godine u mirovini, nemam više s time posla“, ispričavam se. On se naljuti. „Sad nema mira ni mirovine! Na našem karitasu mi je Ilija, istina, dao nešto maraka – al' šta je to za deset gladnih usta?“

Lasićevi rođaci nisu jedini koji stižu k nama u Njemačku, puni straha al' bez para i prtljage, znajući dobro, da ovdje živimo u miru, da nam je stol pun krcat Božjeg blagoslova, a konto nam na banci raste „ka gljive iza kiše“, kako veli fra Jure. „Al' danas bi nam proti balkanski vukova triba naka ljudina ka sveti Frano!“, ljuti se on. Pitam začuđen: „Što bi asiški siromah mogao protiv naoružanih četnika? Nisu ni svi Hrvati janjci, al' nisu ni svi Srbi baš bijesni vukovi!“ Fra Jure se razjari, što navodno branim Srbe. Da živi u Bosni za turskih vremena, fra Jure bi na habit opasao mač i uzeo oštri handžar med zube, koliko se evo ljuti. „Sveti Frano je hrabro izaša prid vuka u gradiću Gubbio pa onu zviri ukrotiti. Smirija bi on danas i lude generale iz Beograda! Al' čekajte, braćo, vrć ide do bunara dok se ne razbije!“ „Smirite se, fra Jure, mislite bolje na svog zemljaka Jeronima!“ Dalmatinac kao fra Jure, sveti Jeronim bi žestoko u raspri galamio pa izgubio brzo živce, al' bi se onda udarao šakom u prsa pa bi vapio: „Oprosti mi, Gospode Bože, al' eto, s oprostjenjem, Dalmatinac sam!“

Fra Jure, majstor molbi i prosjačenja, baci se hrabro u valove velegrada, pa

uzme neumorno skupljati pomoć za izbjeglice, kao bezbrojni drugi misionari i socijalni radnici po Njemačkoj. „Škrtac je ka prase, istom iza smrti je dobar!“, udara on po debelim novčarkama, ili: „Škrtost je najveće siromaštvo! Ne posiduje škrtac zlato, neg ono posiduje njega!“

Isprva su limozine i darovi vrlo polako kapljali, al' kako on veli „u nevolji džava jede i muhe!“ Pri tome mu pomaže iskustvo s Nijemcima. „Odem ti ja, sav ponizan i zaplakan, kojem švapskom biskupu, pa evo maraka koliko zatriba“. Kad bi on ozbiljno „zapeo“, uspio bi obiskrbiti sve dalmatinske samostane centralnim grijanjem, s kombi-autima, a za novicijate na otoku Visovcu usred Krke nabavio dapače motor za čamac između Drniša i Visovca. „Na početku vidiš oko sebe samo tvrda srca, ka osušene opanke. Jest, mnogi će rado dati za Crkvu il samostan, nadajući se vječnoj uspomeni i nebeskoj nagradi, al' evo, Bog te vidi, za staricu iz Vukovara il za prestrašene vamilije niko ne otkačča svoj džep! Jedan se ispračava, da mora otplaćivati auto na kredit, drugi veli da mu je stan preuzak, treći da ima dvoje dice na studiju, sve puste isprike!“

Jedne večeri, mrtav umoran od trčanja po gradu – „mnogo pasa smrt su zecu“, tješi se on – vrati se u Misiju pa prođe kroz čekaonicu socijalnog ureda. Mnoštvo naroda sjedi pred Ilijinim vratima, netko zbog prijevođa, drugi zbog socijalnog savjeta, a sad mnogi – kao i Lasić – zbog novčane pomoći za izbjeglice. „Kako ide?“, upita fra Jure Iliju. Ovaj, zabrinut i prepun posla preko glave, odvratit nevoljko: „Slabo! Istina, Karitas nam je dao nešto maraka, al' šta je to za tolike gladne beskućnike?“ Neki ljudi uzmu grditi Srbe i njihovu armiju. Fra Jure sjedne među njih. „Nema lipše prilike za dobru pridiku“, veli, „čujte, sinovi moji, onu zgodu, kako je sveti Frano prid bedemima grada Gubbio ukrotiti divljeg vuka!“ „Fra Jure“, nasmiše se Jozina iz Livna, „ti vavik bacaš zgode i poslovice oko sebe, ka dite kamenčić. Šta pomažu lipe riči proti balkanski vukova, koji kolju mlado i staro ka jariće?“

„Znam, homo homini lupus, kako vele Latinci, čovik je čoviku vuk. Al' poslovice, uzrečice i simbolične zgode iz života svetaca su kćeri iskustva, narod ih

stvorija u stoljećima, one su ka oaze u žednoj pustinji!“

Ljudi uzmu galamiti, svak' ima svoj recept kod rješavanja naših problema, a jedan zaključit diskusiju o četnicima i Srbima: „Vuk dlaku minja, al' čud nikada! Dobar vuk će priklat janje, pojist i pobić u svoja brda. Al' zao vuk kolje iz objesti i ludila, više neg mu glad zapovida – koliko nevinih su do danas pobili i poklali, ni sam Bog ne zna!“

Odlazeći gore u kapelicu, završi fra Jure: „Ne oplakujmo samo naše pale borbe i narod, neg kukajmo i zbog spaljeni crkava po Srimu, Slavoniji i Dalmaciji! Ih, da sam mlađi, ukrotija bi ih ka Frano vuka i sve zatvorija na Goli otok zbog moje razorene šibenske katedrale! Al' Rvati su preživili osmansko carstvo, preživjećemo i krvoločne beogradske generale!“

Sjedne u kapelici, izvadi kronicu, pa misli: „Bit će trupla na gomile, po svoj zemlji raskoljenih glava – veli psalmista. Al' u te sam se, Gospode, vavik nada, neću se nikad pokolebati!“

Fra Jure uveče sjedne s braćom za stol, od trčanja, briga i napora već sama kost i koža, tako je smršavio u ovih nekoliko tjedana. Dok subraća i sestre prepričavaju koliko djece i žena su dosad uspjeli smjestiti u Misiji, Pater gvardijan će kiselu: „Sve je to još premalo! Tribalo bi dić viku po cilom svitu, kako čaršija i njezini ludi generali ubijaju i razaraju sve što su doli cila pokolenja podigla!“ Fra Jure gucne iz čaše, pa će umorno: „Strpi se, gvardijane! Pivac je hrabar na svom džubrištu, al' David veli: „Kao rosa iz krila zorina, skaču mladi ratnici“ proti gorski vukova.“

Uvijek vedri i debeljuskašti fra Blaško, želeć unijeti vedru notu u diskusiju, nasmiše se pa pukne bez veze: „Dvi stvari ne zna ni najučeniji fratar: Na čemu zemlja stoji, i o čem na fra Juri habit visi“. Fra Jure ga ošine pogledom. „Al' na tvom trbuhu habit dobro visi, brate moj!“

Ivo Hladek

Biblijska tužaljka

*Spomeni se, Gospodine,
što nas je snašlo,
pogledaj, vidi sramotu našu!
Baština naša pade u ruke strancima,
domovi naši pripadoše tuđincima.*

(Tuž 5)

DAROVİ ZA RATOM POGOĐENU HRVATSKU

Znamo da su mnoge misije izravno slale novac i mnoge kamione dragocjenih darova u domovinu. Sve molimo da nam o tome pošaljete točna izvješća kako bismo ih mogli suslijedno objavljivati. Ovaj put smo u stanju objaviti samo one darovatelje koji su novčane priloge poslali na:

Kroatisches Oberseelsorgeamt
Bankovni račun 888 388
Frankfurter Sparkasse FFM,
BLZ 500 501 02

Svakome ćemo poslati potvrdu za poravnanje poreza (Lohnsteuerausgleich), ali je zato potrebno da čitljivo ispišete svoju punu adresu. Tko to nije učinio, može telefonski nadoknaditi (tel.: 069/54 10 46)

Achenbach Ludwig 20, Ambrozić Marija 50, Andabak Mara 500, Antičić Luka 500, Antić Darko 100, Antić T. 100, Arndt 200.

Badanjak Andrea 100, Bandanjak Ivan 500, Baković Jure 2000, Bakula Marinko 1000, Balaša Dalibor 500, Balić Stipan 1000, Balkan Gril-osoblje 800, Balun Ivan 1000, Bartolić Ivan 200, Barun Milka 100, Bažulić Petar 100, Begić Rajko 2000, Bellinger H 50, Belir Ivan 200, Belobrajčić Marijan 200, Bernardić Branko 500, Bestak Vlado 500, Bilić Vlado 700, Bilonić Božida 500, Bingula Branko 200, Biočić Josip 100, Blažević Ivan 500, Boehme Kaethe 100, Bodrožić Josip 1000, Bodrožić Mirko 200, Budulica 200, Bokan Frane 500, Boltadžić Ivan 300, Borović Boris 100, Borović Mira 100, Boroz Jozo 200, Bratulić Vinko 10000, Brčić Mile 500, Brkić Anđa 100, Brkić Franjo 200, Brkić Marijan 600, Bralo Ante 500, Bralo Kamilo 1000, Brockmann Leo 200, Bučar Mijo 500, Budimir B. 1000, Bukovac Nikola 20, Obitelj Buljan 800, Bunjevac Vinko 300, Bušić Nediljko 200.

Čačić Jure 200, Čališ Ivan 20, Čapan Slavica 1000, Čelan Mate 300, Obitelj Čemeras 1500, Ciprijanović Žarko 100, Clemens 20, Čolić Petar 500, Čondić Mijo 1000, Čorić Ante 100, Čorić Mile 500, Čorić Ivan 500, Čosić Ivka 400, Čosić V. 1000, Čotić Branko 200, Čuljak Ilija 100, Čuljak Jozo 200, Čuljak Ruža 200, Čurić Mijo 300.

Daum Josef 100, Delić Manda 50, Denjak Slavica 500, Densch 100, Dinatale Kata 700, Dittmar Ute 100, Đurđević Anto 500, Đurašek Drago 500, Đurdek Josip 500, Dvorneković Stjepan 500, Džeko Blago 30.

EDV Studio 2001 GmbH 1200, Eich Rosemarie 20, Erkućić 500, Faddy Ludwig 50, Fam. Esch 300, Farac Vlado 500, Ferle Krešimir 500, Ferle Stanko 500, Ferenčak Zlatko 280, Filipović 100, Fiolčić 200, Frankenfeld Johann 100, Frankić Z. 1000, Frigelj 300.

Gajski Stjepan 50, Galešić Bude 500, Galić Ivan 100, Gawol Lorenz 500, Gazdović I. 1000, Gefau-Pelać u. Dittlof 2500, Georg Danica 150, Gojsić Ivan 500, Golik Branko 100, Grbčić Marijan 400, Grd Stjepan 250, Gretić Josip 300, Obitelj Grgat 600, Grgić Jure 1000, Gudelić Josip 500, Gulin Anka 500, Gvozden Marija 250.

Halupa Drago 750, Halupa Ivan 500, Halupa Marijan 500, Haussler 100, Heidenreich Wolfgang 150, Heisig Maria 100, Helm Lothar 100, Henzel Franz 50, H-S. Stutz 50, Holjac Josip 200, Horvat Ana 200, Horvat Josip 500, Horvat Vido 1000, Horvat Željko 200, Hrga Josip 1000, Hrček Tomo 1000, Iličić Janja 300, Imbro Samec-Djurić 1000, Ipsa Ivan 200, Ivančić Filip 1000, Ivančić Živan 200, Ivanda Jakov 500, Ivanković Anika 500, Ivanković

Ruža 50, Ivkić Marijan 1000.

Jakševac Josip 100, Jambrišić 100, Jandrek Mirko 250, Janica Georg 150, Janković GmbH 1000, Jeleš Ante 100, Jelenčić Zlatko 400, Jeličić-Lovreković Ivan 1500, Jencole Boris 100, Jencole Ljubica 100, Jozic Franjo 150, Jukić Franjo 1000, Jukić Mira 1000, Juranić Josip 150, Jureta Jozo 500, Jurić August 500, Jurić Niko 500, Jurković Dujo 100, Jurković Ignjo 500.

Kalaica Stipo 300, kantolić Dragutin 250, Karabotić Ante 100, Obitelj Karačić 300, Dr. Vjekoslav Karan 500, Karaš Branko 500, K.-Haussler 50, Karlič 500, Kasalo Augustin 500, Kasalo Ivo 100, Kasalo 50, Kasalo Ratko 500, Kašaj Nikola 1500, Kekez 500, Kelava 500, Keškić 500, Klarić Drago 500, Klarić Jozo 400, Klisanić Dražen 100, Klisanić M. 200, Knez 500, Kojić 100, Kokot Alojz 200, Kokot Marijan 500, Kokot Nevenka 200, Kolić Krešimir 2000, Kollinger Alojz 100, Korac Kata 200, Kos Ivan 1000, Kovačević (Off.) 500, Kovačević Božo 600, Kovačević Ivan 500, Kovačević Vid 500, Kralj Milan 300, Obitelj Kralj 500, Križić Ivan 500, Krnjić Niko 300, Krolo Ilija 500, Kozic Ivo 1000, Kozina Ivan 1000, Krolo Ivan 500, Dr. Kuhn Vera 300, Kukalj 1000, Kulčak Antonija 150, Kuroit Mara 410, Kušec Milenko 100, Kutnjak Katarina 100.

Dr. Ladineo 200, Labarić Bujas 1000, Lesić K. 1000, Leskovar Danica 500, Leskovar Hubert 200, Lovrić Milan 100, Lovrić Marinko 100, Lovrić Maro 200, Lozić Mato 100, Lukač Mato 100, Lukač Perica 2000, Lukežić Stefan 500, Lukić Kaja 100, Macan Ante 100, Mađunić Jozo 1100, Mađer Stanko 500, Mahalec Stjepan 200, Maić Slavan 2000, Majić Marijan 500, Majdandžić Marko 500, Majdandžić Nedjeljko 250, Markus Antun 200, Mamić Petar 500, Mamić Stipo 500, Marčinković Stipo 500, Marijanović Marko 700, Marijanović Maksip 1000, Marijanović Smiljan 500, Marijanović Milka 1000, Markić Pejo 1000, Marković Katica 300, Marković Milosav 60, Markovica Ljubica 200, Markulin Dragutin 300, Matijašević Jure 100, Matijašević Stjepko 300, Martinović Krno 100, Martinac marjan 200, Matulin Marija 100, Medvidović Danica 500, Merzer Toto 50, Mihaljević Mladenko 100, Mijatović Anđelka 200, Mijatović Petar 100, Miksch Karl-Heinz 200, Mikulić Ivan 2000, Milardović Stipe 1000, Miličević Tihomir 1000, Milina GmbH 1000, Milinović Antun 1000, Mijoč Miron 500, Mirčeta Šimun 500, Miše Ivan 500, Mitterer Silvia 100, Mokošek Ljubica 500, Mikošek Ilija 500, Mravak Ana 100, Mučić Valentin 1000, Munić Cvjetko 100, Musig-Žufka Marica 200, Mutabdzic Mato 300, Mušić Ivan 200.

Naspa Hadamar 110, Neda Heizungsbau GmbH 1000, Neunhuber 50, Nikolić Pavle 1650, Nopeus M. 30, Novak Tihomir 200.

Oase Denis 20, Odrlić Božo 1000.

Paac Walter 2000, Palameta Drago 100, Palikuća Stjepan 500, Panđa Anđa 400, Panđa Ivan 120, Papac Anica 50, Papić Ivan 1000, Pašalić Mate 500, Pašalić Nikola 400, Pasaval Capricano 250, Pavačić Rade 300, Pavela Mirko 1000, Pavić Filip 200, Pavković Vlado 500, Paul Renate 50, Pejić Branko 200, Perkić Stjepan 300, Perković Ivan 2000, Personal „Kupferkanne“ 350, Piček Anton 200, Piček Thomas 1045, Piljanović Ivka 1000, Piščević Mito 100, Piščević Mijo 100, Pišonić Tomislav 100, Plevnik Stjepan 500, Polić Tihomir 500, Popović Jozo 400, Posavec Milan 100, Prce Luka 30, Pralija Mile 200, Prece Luka 30, Eredragović Boja 200, Prendivoj Ivan 200, Prpelac Ivica 500, Primorac Ante 500, Primorac Tomo 200, Prskalo Miljenko 1000, Propadalo Slavko 500, Pušić 300.

Dr. Radeljić Ante 1000, Radman Anđelko 500, Radoš Ivan 2000, Radoš Zdenko 100, Radovan Anton 1000, Raguž Ante 100, Raguž Dominko 300, Raguž Nikola 200, Raguž Robert 100, Rajić Marko 500, Ralf Langer 1200, Rašić 100, Dr. Raske Michael 100, Rekal Ćiril 350, Rendulić Vladimir 50, Repac

Među oko 170 razorenih katoličkih crkvi u Hrvatskoj najpoznatija je postala župna crkva u Sarvašu. Ona je znak svih oskrvnjenih hrvatskih svetinja. Bila je sagrađena god 1774. Foto: G. Pichler

GmbH 1000, Rimac J. 300, Rohde Dieter 50, Rojnicca Mate 200, Romanik Stjepica 100, Römer Miklos 300, Rara Marijan 100, Röschner Georg 20, Rožić Niko 500, Rubić Jozo 700.

Šakić Srećko 200, Salinović Mato 200, Samer Doottee 50, Šantek Ivan 500, Sarić Marija 1000, Sarušić Ivka 500, Schaubruck Beate 100, Sedinić Slavko 200, Obitelj Semijalac 1000, Dr. Seremet Zarko 500, Šetka Ivan 100, Šetka Jakov 500, Schiller Stefanie 1000, Dr. Schott Hermann 30, Sichel-Baturina 200, Sičenica M. 500, Šimunc 1200, Šiško Grgo 100, Škvorc Stjepan 100, Sliško Andrija 1000, Smetko Vinko 500, Smilović Mate 300, Smokrović Josip 400, Šolaja Jenny 200, Slunjski Josip 150, Špicak Đuro 150, Sprem Gabrijel 200, Stapić Mira 200, Stegath Ursula 100, Stipović Nikola 500, Straga Albert 500, Dr. Stromann F. 200, Sutlar Tessa 200.

Tabak Ante 200, Tadić Frano 500, Taletović Atif 200, Tannerberger 6, Teklić I. 300, Tikvić Lovro 1000, Thum Otto 100, Tkalec Ivan 300, Tomas Milka 500, Tomas Milica 1000, Tomić Stipo 300, Tomić Stefan 300, Trbara Mato 200, Trgovčić Vlado 500, Trogrlić Dragutin 800, Tudek Ivan 1000, Turk Zvonko 500.

Ulaković I. 300, Ursa Petar 800.

Dr. Valetan 100, Vatoić Jerko 150, Vegar Ivica 150, Vinković Pavo 50, Vinković Valent 500, Višić Ivan 500, Višić Mate 500, Vrbanić Božo 1000, Vrljić Ivana-Žana 500, Vrljić Pero 700, Vrslović Ksenija 200, Vučak (Homburg) 100, Vukić Anđelko 500, Vuko A. 400, Vuković Petar 1000, Vukušić Ivan 200, Vukušić Vicko 100, Vuletić (Rtlg) 100, Vuletić Joh. 200, Vutrej Vida 100.

Weber Philip 100, Weis Herbert 200, Wenzel Heribert 40.

Zadro Mato 300, Zdrila Anka 1000, Žarko Ivan 1000, Zelić Ante 100, Žignic Mladen 200, Zrimušić Luka 500, Zubak 300.

Hrvatske katoličke misije:

Berlin 48090, Gaggenu 33330, Karlsruhe 3950, Kassel 20707, 81, Mainz 90000, Nürnberg 2566, Offenbach 6349, Offenburg 22600, Regensburg 1800, Ulm 4171, 79, Wetzlar 42760, Wildberg 7947, 77.

Njemačke župe:

Berlin: St. Canisius 1500, St. Clara 610, St. Eduard 164, Gelnhausen: St. Peter 1070, 31, Limburg: 500, Ulm: St. Georg 2000.

Srca iz Koblenza

„Karitativna grupa vezilja” koja već više godina djeluje u Hrvatskoj katoličkoj misiji Koblenz počela je izrađivati ukrasna srca pod geslom „Srcem za Hrvatsku”. Ako Nijemci tako rade i tako ozbiljno ističu naljepnice „Ein Herz für Kinder” ili čak „Ein Herz für Tiere”, zašto ne bismo i njima i nama ponudili ova srca koja nisu samo naljepnice nego ukusni ručni radovi? Mogu biti i vrlo ukusni ukrasi za božićno drveće, a mogu resiti i zidove i vitrine. Bit će vrlo cijenjeni dar za naše njemačke prijatelje. Hrvatske vezilje u Koblenzu izrađivat će ih do Božića. Od misija i pojedinaca koji ih naruče očekuje se dobrovoljni prilog od 5 DM po komadu. Bit će to pomoć siromašnim obiteljima i djeci za kojih se brine zagrebački Karitas. Narudžbe preko Hrvatske kat. misije Koblenz, Roonstr. 18, tel. 02 61/145 06.

Četvrt stoljeća vjernosti

Stjepan Budimir i Pavka Kelava vjenčali su se prije 25 godina. Ove godine 31. rujna slavili su u Offenbachu na Majni srebrni pir. S njima su bili već veliki sinovi, rodbina i prijatelji. Svečanu misu predvodio je fra Stanko Mandac s nadušobrižnikom fra Bernardom Dukićem. Fra Stanko je istaknuo važnost čvrstih obitelji i za život naroda i ljepotu plodne vjernosti prožete vjerom. Slavlje u crkvi nastavljeno je oko stola u župnoj dvorani. Pjesmom i svirkom poslužili su goste slavljenički sinovi Željko i Tomislav s prijateljem Zlatkom.

Pomoć iz Bielefelda

Autoprijevoznik Dane Šimac iz Herforda je svojim kamionom i na svoj trošak 19. rujna prevezao u Hrvatsku veliku pošiljku od 26 tona a u vrijednosti od 200 000 DM lijekova, sanitetskog materijala, hrane. Vlado Cunović je tako sam i o svom trošku krajem kolovoza prevezao u Zagreb oveći kombi pun hrane i odjeće. Sve su to vjernici misije Bielefeld darovali za žrtve rata u Hrvatskoj. Misija je poslala Kriznom štabu u Zagreb jedno bolničko vozilo sa svom opremom. Za potrebe istočne Slavonije darovano je 60 000 DM, međubiskupijskom Karitasu u Zagreb

uručeno je 40 000 DM, za pokrivače je preko Karitasa u Gelsenkirchenu uplaćeno 7 000 DM. Velike količine lijekova za Hrvatsku misija je dobila od njemačkih ustanova. Mnogo joj pomaže i Karitas u Paderbornu. **Slavko Rako**

S Nijemcima protiv rata

Hrvatska katolička zajednica u Koblenzu priredila je 28. rujna na trgu pred crkvom Srca Isusova „Dan susreta”. Sadržaj toga dana bio je „Zaustavite rat u Hrvatskoj”.

Hrvati i njihovi njemački prijatelji okupljali su se na tom trgu od 10 do 20 sati. Bio je postavljen informativni stand, (obavijesno mjesto) s ispisanim geslom:

**Kroatien ist unsere Heimat,
Deutschland ist unser Zuhause,
Europa ist unsere Zukunft.**

Vrlo mnogi nazočnici i namjernici stavili su svoj potpis na listu protiv rata i za hitno priznanje pune državne nezavisnosti Hrvatske i Slovenije. U 18. sati održano je u crkvi Srca Isusova zajedničko bogoslužje pod nazivom „Nijemci i Hrvati mole za mir u Hrvatskoj”.

Hrvati Koblenza i okolice su preko svoje Hrvatske katoličke misije u više navrata poslali u Hrvatsku znatne količine hrane za ugrože-

ne. U drugoj pošiljci sredinom rujna u potpunom 30-tonskom šleperu s prikolicom bilo je uz hranu u vrijednosti od 33 000 maraka 880 paketa muških čarapa, 5 novih medicinskih aparata za bolnice u vrijednosti od 8 300 DM i 6 rabljenih za ambulanse što ih je darovala naša vjernica dr. Olga Britten. Sav novac za toliki dar domovini sakupili su ponajviše naši ugostitelji na čelu s g. Tucakom i g. Bandurom. Sudjelovali su i mnogi drugi a napose su se istakli članovi mjesnog ogranka HDZ i Hrvatskog kulturnog društva.

Alojzije Petrović

ŽIVA ZAJEDNICA

Herausgeber: **Kroatisches Oberseelsorgeamt in Deutschland** · 6000 Frankfurt a. M. 50
An den Drei Steinen 42 · Tel. (069) 54 10 46
Verantwortlich: Pater Bernardo Dukić
Redakteur: Msgr. Ante Živko Kustić
Redaktionsrat: Ivo Hladek, p. Mato Kljajić, Stanka Vidačković, Ivek Milčec, p. Stjepan Maleš, Jura Planinc, Ivan Bošnjak
Jahresbezugspreis: DM 10,- + poštarina
Bankverbindung: Konto Nr. 129072 bei der Stadtparkasse Frankfurt (BLZ 500 501 02)
Satz: Fotosatz Service Bauriedl
6082 Mörfelden-Walldorf 2
Druck: Scholl + Klug Druckerei GmbH
6082 Mörfelden-Walldorf 1

Postvertriebsstück · D2384E · Gebühr bezahlt:

**STOP THE WAR
in CROATIA**

Scholl + Klug Druckerei GmbH · 6082 Mörfelden-Walldorf